

**Τοῦ Ὁσίου Πατέρα μας Θεοδώρου,
ἡγουμένου τῆς Μονῆς Στουδίου
Ἐγκώμιο
Στήν ἀποκεφάλιση τοῦ μεγάλου
Προδρόμου
καί Βαπτιστῆ τοῦ Χριστοῦ**

α'. -Λαμπρή καί θεοχαρμόσυνη εἶναι, εὐσεβεῖς χριστιανοί, ἡ πανήγυρη πού μᾶς συγκέντρωσε σήμερα γιά νά γιορτάσουμε πνευματικά. Πολύ σωστά χαρακτηρίζεται λαμπρή, γιατί φεγγοβολάει καί ἀπό αὐτό ἀκόμα τό ὄνομα ἐκείνου πού σήμερα τιμᾶμε, ἐπειδή αὐτός καί εἶναι καί ὀνομάζεται λυχνάρι[2] τοῦ φωτός[1]. Δέν εἶναι βέβαια λυχνάρι πού μᾶς περιλούζει μέ ὑλικό φῶς, γιατί τότε δέν θά ἦταν διαρκῆς καί ἀδιάκοπη ἡ λάμψη του καί θά χανόταν κάθε φορά πού θά ἔμπαινε μπροστά του κάποιο ἐμπόδιο. Ἄλλ' εἶναι φῶς πού δείχνει τήν ἀστραφτερή λαμπρότητα τῆς θείας χάριτος στά κατάβαθα τῆς καρδιάς ἐκείνων πού ἔχουν συγκεντρωθεῖ γιά νά γιορτάσουν τή μνήμη του καί ἀνεβάζει τό νοῦ στό νά στοχάζεται τά παθήματα τοῦ δικαίου ἀνδρα, ὥστε βλέποντας μέ τά μάτια τῆς ψυχῆς τό μακάριο ἐκεῖνο μαρτύριο, νά γεμίσουμε μέ πνευματική εὐφροσύνη.

Σέ καμία περίπτωσι βέβαια, ἡ θέα τοῦ χυμένου καταγῆς αἵματος κάποιου ἄλλου ἀποκεφαλισμένου ἀνθρώπου, δέν θά ἔφερνε εὐχαρίστηση. Οὔτε τό ἄκουσμα μιᾶς τέτοιας εἰδησης θά προκαλοῦσε σεβασμό στή μνήμη τοῦ ἀποθαμένου. Γιατί πῶς θά μπορούσε ὁ ἀνθρωπος, πού ἀπό φυσικοῦ του ἀγαπάει τή ζωή, νά χαρεῖ μία αἱμορραγία πού ὀδηγεῖ στό θάνατο; Ἀντίθετα, πολύ περισσότερο, τό θέαμα αὐτό θά τόν ὀδηγοῦσε σέ ἀπέχθεια, οἶκτο καί κακολογία τῆς πράξεως, ἐκτός ἂν παραλογιζόταν καί ἀποθηριωνόταν, μή μπορώντας νά ἀντιδράσει λογικά σ' αὐτά πού βλέπει, ὅπως ἀκριβῶς κάνουν τά διάφορα ζῶα πού δέν ἔχουν λογική. Χαίρονται δηλαδή, κακαρίζουν καί χοροπηδᾶνε οἱ πετεινοί ὅταν βλέπουν νά σφάζουν ἕνα ἄλλο κοκόρι, ἀπολαμβάνοντας μόνο τό θέαμα, χωρίς νά σκέπτονται ὅτι τούς περιμένει καί αὐτούς τό ἴδιο πάθημα. Χαίρονται ὅμως τά μάτια μας νά βλέπουν τό αἶμα κάθε ἀγίου, εὐφραίνονται τ' ἄφτιά μας ν' ἀκοῦν τά σωτήρια μηνύματά του καί τά χεῖλη μας τό προσκυνοῦν. Γιατί ἡ ἀφαίρεσή του χαρίζει τέλεια συμμετοχή στήν ἀθάνατη καί ἀληθινή ζωή. Δέν ἐννοῶ

βέβαια μόνο τή σταγόνα τοῦ αἵματος, ἀλλά καί ὅτιδήποτε ἀπό τά ἅγια μέλη του -ἢ μιά τρίχα καί καθετί πού φοροῦσε ἢ ἔπαιναν τά χέρια του- εἶναι περιζήτητο καί πολύτιμο γιά κείνον πού ἔχει ἀποφασίσει νά πιστεύει καί νά λατρεύει σωστά τόν Θεό. Γι' αὐτό ἐκεῖνος πού ἔχει κάτι τέτοιο στό σπίτι του ἢ στήν ἐκκλησία -δηλαδή τό ὅλοκληρο λείψανο ἢ ἕνα μέρος του, ἀκόμα καί τό ἐλάχιστο κομματάκι- τό θεωρεῖ ιδιαίτερη τιμή καί καυχιέται γι' αὐτό, σάν νά ἔχει θησαυρό πού ὑποβοηθάει τόν ἁγιασμό του καί ἐξασφαλίζει τή σωτηρία του. Ἔτσι προσέρχεται μέ πολλή εὐλάβεια στή λειψανοθήκη μέ τήν ἱερή σκόνη καί ἐγγίζει μέ δέος τά ἀνέγγιχτα, λόγω τῆς ἱερότητάς τους, ἱερά λείψανα.[3]

β'. - Τέτοιο εἶναι γιά μᾶς τό αἷμα τοῦ δικαίου Ἄβελ, ἄν καί γιά τούς γονεῖς του ὑπῆρξε αἰτία τοῦ πῶ παραδόξου καί τοῦ πῶ πονεμένου θρήνου. Πῶς μπορούσαν νά μὴν καταπλαγοῦν μέ τό σφάξιμο τοῦ παιδιοῦ τους -ἀφοῦ μέχρι τότε δέν εἶχαν ἀντικρῦσει νεκρό- νά μὴ θρηνησοῦν, νά μὴν ξεσπάσουν σέ γοερές κραυγές, βλέποντάς το ἔτσι ξαφνικά ριγμένο καταγῆς, βουτηγμένο στά αἷματα, νεκρό ἀπό τό φονικό μαχαίρι τοῦ ἀδελφοῦ του; [4]

Τέτοιο εἶναι τό ἅγιο αἷμα τοῦ δικαίου προφήτη Ἀμώς, τόν ὁποῖο, ἀφοῦ πρῶτα ξυλοκόπησε ἄγρια ὁ βασιλιάς Ἀμασίας, τόν θανάτωσε μέ ξίφος. Ἐπειδή τόν κτυποῦσαν σάν βόλια οἱ προφητεῖες του, τόν χτύπησε καί αὐτός στό κεφάλι μέ ρόπαλο καί τόν παρέδωσε στό θάνατο.

Τέτοιο εἶναι τό ἅγιο αἷμα τοῦ προφήτη Μιχαῖα τόν ὁποῖο γκρεμίζοντας σκότωσε ὁ Ἰωράμ, ὁ γιός τοῦ Ἀχαάβ, ἐπειδή κήρυττε μέ παρρησία τό λόγο τοῦ Θεοῦ. Γιατί τόν ἔλεγχε, ὅπως λέει ἡ Ἀγ. Γραφή, γιά τίς ἀσέβειες τῶν προγόνων του.

Τέτοιο ἦταν τό ἅγιο αἷμα τοῦ προφήτη Ἡσαΐα πού τόν ἔκοψε μέ πριόνι στά δυό ὁ Μανασσῆς, ὁ ὁποῖος εἶχε παρασύρει στήν εἰδωλολατρεία τόν ἐπιπόλαιο καί εὐμετάβλητο Ἰσραηλιτικό λαό -πού ἀλλαξοπιστοῦσε τόσο εὐκόλα- γιατί δέν ὑπέφερε νά ἀκούει τά ὅσα τοῦ φανέρωνε ὁ προφήτης.

Τέτοιο ἦταν τό ἅγιο αἷμα τοῦ γενναίου Ἐλεάζαρ, τῶν "ἑπτὰ παίδων" καί τῆς θεοφοβούμενης μητέρας τους, πού ἔχυσε ὁ Ἀντίοχος, μετά ἀπό πολλά βασανιστήρια, γιατί δέν ἀνέχθηκε τή σθεναρή ἀντίσταση πού τοῦ πρόβαλαν οἱ ἀήττητοι γιά χάρη τῆς τηρήσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ καί πού τούς βρῆκε ὁ θάνατος μέ τέλεια καί ἀκέραιη τήν πίστη τους.

Τέτοιο ἦταν τό ἅγιο αἷμα τοῦ προφήτη Ζαχαρία, πού ἔχυσε μπροστά στό θυσιαστήριο τό μαχαίρι τῆς ἀφηνιασμένης ὠμότητάς τῶν Ἰουδαίων, ἐπειδή δέν μπορούσαν νά ὑποφέρουν τό ἄκουσμα τῶν προφητικῶν ἀποκαλύψεων.

Τί χρειάζεται νά πῶ περισσότερα ἀπό τό νά ἀναφέρω γενικά

ὄλων τῶν ἀποστόλων, τῶν μαρτύρων καί τῶν προφητῶν τό ἅγιο αἷμα, τό ὁποῖο μέ πολλούς τρόπους ἔχυσαν διάφοροι αἱματοβαμμένοι δολοφόνι καί πού τώρα κυκλώνει τή γῆ σάν πλούσιος ποταμός καί σβήνει τήν ἀσέβεια; [5]

γ'. - Τέτοιο ἦταν καί τό ἅγιο αἷμα τοῦ Προδρόμου καί Βαπτιστῆ τοῦ Χριστοῦ, γιά τό ὁποῖο μιλάμε σήμερα καί τό ὁποῖο ἔχυσε ἀπό τόν ἱερό του τράχηλο σάν πολύτιμο μύρο πού εὐωδιάζει τήν οἰκουμένη. Τό αἷμα αὐτό δέν τό ἔφτιαξε ἡ ἡδονική πολυφαγία, οὔτε τό κρασί, οὔτε κάποια ἀπό τίς ἄλλες τροφές πού συνήθως παχαίνουν καί εὐχαριστοῦν τούς λαίμαργους.

Ἀλλά τό δημιούργησε ἡ Χάρη τῆς ἐγκράτειας[6], πού ὁ Ἅγιος τήν ἀσκοῦσε ἀπό τά σπάργανά του μέχρι τό μαρτυρικό του τέλος. Καί ὅπως εἶπε ὁ Κύριος, «ὁ Ἰωάννης, πού οὔτε ἔτρωγε, οὔτε ἔπινε...» (Ματθ. 11, 18-19).[7]

Τό αἷμα αὐτό χύθηκε πρῖν ἀπό τό αἷμα τοῦ Δεσποτικοῦ καί ἀθανάτου ποτηρίου. Γιατί ἔπρεπε ὁ Πρόδρομος τοῦ Φωτός, πού μέ τό λαμπρό ἐρχομό του ἀπό στείρα μάνα φώτισε ὄσους βρισκόνταν πάνω στή γῆ, νά γίνει ἀκτινοβόλος κήρυκας καί σ' αὐτούς πού ἦταν κάτω ἀπό αὐτήν, δηλαδή στόν Ἄδη.[8]

Τό αἷμα αὐτό ἔχει παρρησία[9] ἐνώπιον τοῦ Παντοκράτορα Κυρίου, περισσότερο ἀπ' ὅτι εἶχε τό αἷμα τοῦ δικαίου Ἄβελ. Γιατί κάθε ἔργο περιέχει μέσα του μιά μυστική φωνή πού δέν παράγεται ἀπό ἠχητικά ὄργανα, ἀλλά πού γίνεται φανερό ἀπό τή δύναμι πού ἔχει βάλει μέσα σ' αὐτό ὁ ποιητής τοῦ ἔργου.

Τό αἷμα αὐτό εἶναι πῶς ἀξιοσέβαστο ἀπό τό αἷμα τῶν Πατριαρχῶν (Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, κ.τ.λ.), πῶς πολύτιμο ἀπό τό αἷμα τῶν προφητῶν καί πῶς ἁγιασμένο ἀπό τό αἷμα ὄλων τῶν δικαίων. Γιατί εἶναι πῶς ὑπέροχο καί ἀπό αὐτό ἀκόμα τό αἷμα τῶν Ἀποστόλων καί πῶς ἔνδοξο καί ἀπό τό αἷμα τῶν μαρτύρων. Καί αὐτά τά λόγια δέν εἶναι δικά μου, ἀλλά εἶναι λόγια τοῦ Μεγάλου Λόγου, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πού ἔχει δώσει τή σχετική μαρτυρία γιά τόν Τίμιο Πρόδρομο.

Εἶναι αἷμα πού στολίζει τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ πῶς ὁμορφα ἀπό κάθε στολισμό πού θά τῆς γινόνταν μέ πολύχρωμα καί σπάνια λουλούδια. Χύθηκε γιά τήν δικαιοσύνη στό τέλος τῆς ἐποχῆς πού ἴσχυε ὁ παλαιός νόμος καί ἔγινε λούλουδο πού παραστέκει στήν εἴσοδο τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ.

δ'. - Ἀλλά ἄς συνεχίσουμε τώρα νά ποῦμε, μέ βάση τά ἱερά Εὐαγγέλια, πῶς αὐτό τό αἷμα χύθηκε, ἀπό ποιόν καί γιά ποιά ὑπόθεση. Ὁ Ἡρώδης λοιπόν, λέει τό ἱερό Εὐαγγέλιο, "συνέλαβε τόν Ἰωάννη, τόν ἔδεσε καί τόν φυλάκισε, ἐξαιτίας τῆς Ἡρωδιάδας, τῆς γυναίκας τοῦ ἀδερφοῦ του Φιλίππου. Γιατί ὁ Ἰωάννης τοῦ ἔλεγε: Δέν ἐπιτρέπεται νά συζεῖς μέ αὐτήν. Ἦθελε τότε λοιπόν νά τόν θανατώσει, ἀλλά φοβήθηκε τό λαό, γιατί ὅλοι θεωροῦσαν τόν

Ἰωάννη προφήτη" (Ματθ. 14,3-5).[10]

Ἄς ἐξετάσουμε πρῶτα ποιός ἦταν αὐτός ὁ Ἡρώδης, γιατί ἡ συνωνυμία συγγέει τὰ πράγματα καί δέν μᾶς ἐπιτρέπει νά ἀναφερόμαστε στό σωστό πρόσωπο. Πρόκειται γιά τόν Ἡρώδη τόν τετράρχη. Γιατί ὁ πατέρας του Ἡρώδης, ὁ φονιάς τῶν νηπίων, εἶχε πρό πολλοῦ πεθάνει.

Γιατί ὅμως τόν ἔλεγε ὁ Ἰωάννης; Γιατί ἔδιωξε τή νόμιμη γυναίκα του, τήν κόρη τοῦ βασιλιά Ἀρέτα, καί συζοῦσε παράνομα μέ τή γυναίκα τοῦ ἀδερφοῦ του τοῦ Φιλίππου. Θά μπορούσε βέβαια νά τήν παντρευτεῖ νόμιμα στήν περίπτωση πού αὐτή δέν εἶχε παιδιά ἀπό τόν ἀδερφό του, ὥστε νά τοῦ χαρίσει κληρονόμους, ὅπως ὄριζε ὁ Μωσαϊκός νόμος. Ἀλλά ἀφοῦ δέν ἦταν ἄτεκνη δέν μπορούσε. Εἶχε μιά κόρη πού ὀνομαζόταν καί αὐτή Ἡρωδιάδα, τό γέννημα τῆς ὀχιάς, τό διαβολικό ὄργανο τῆς ἀπώλειας τῆς ψυχῆς της. Γιά αὐτό λοιπόν δίκαια τόν ἔλεγε ὁ Ἰωάννης. Ὁ ἔλεγχος ὅμως δέν ἦταν ὑβριστικός καί δέν γινόταν γιά νά τραυματίσει τήν ψυχή καί τήν ἀξιοπρέπεια τοῦ Ἡρώδη, ἀλλά ἦταν ὑπόμνηση, πού εἶχε σκοπό τή θεραπεία.

Τί τοῦ ἔλεγε λοιπόν τοῦ Ἡρώδη; Δέν ἐπιτρέπεται νά συζεῖς μ' αὐτήν. Τοῦ θυμίζει τή θεία νομοθεσία σάν νά τοῦ λέει: «Κύτταξε καί μάθε τί σοῦ παραγγέλλει ὁ Νόμος: Ἄν μένουν μαζί δυό ἀδερφοί καί πεθάνει ὁ ἓνας ἀπό αὐτούς, χωρίς νά ἔχει ἀποκτήσει παιδιά, δέν ἐπιτρέπεται ἡ χήρα νά παντρευτεῖ ξένο ἄνθρωπο. Θά τήν παντρευτεῖ ὁ ἀδερφός τοῦ πεθαμένου συζύγου της καί τό παιδί πού θά γεννηθεῖ θά πάρει τό ὄνομα τοῦ πεθαμένου καί ἔτσι δέν θά χαθεῖ μέσα ἀπό τό Ἰσραήλ τό ὄνομά του» (Δευτ. 15,5). Αὐτά σοῦ λέει ὁ νόμος. Ἐσύ ὅμως πῆρες τή γυναίκα τοῦ ἀδερφοῦ σου πού ἔχει παιδί. Νά μήν παραβεῖς λοιπόν τόν ὄρο πού ἔβαλε ὁ νομοθέτης. Οὔτε τή βασιλική σου πορφύρα νά μολύνεις μέ ἀνεπίτρεπτη αἰμομιξία. Οὔτε πάλι νά φανεῖς αἴτιος παρανομίας ἐσύ πού πρέπει νά δίνεις στούς ὑπηκόους σου τό παράδειγμα τῆς πρόθυμης καί εὐχάριστης ὑποταγῆς στούς νόμους. Καί ἄν πέσεις σ' αὐτό τό λάθος θά τιμωρηθεῖς, γιατί τιμωροῦνται πολύ πύ ἀσθηρά ὅσοι βρίσκονται σέ μεγάλα ἀξιώματα.

ε'. - Αὐτός ὅμως ἐπειδή, μόλις πῆρε τήν ἐξουσία, ξέχασε ὅτι ὑπάρχει Θεός, ὀργίστηκε, ἄναψε ἀπό θυμό καί δέν δέχθηκε τόν ἔλεγχο. Δέν μιμήθηκε τό Δαυίδ, ὁ Ὅποιος τότε πού ἐλέγχθηκε ἀπό τόν προφήτη Νάθαν γιά τό ἀμάρτημα τῆς μοιχείας, εἶπε ἐκεῖνο τό χαρακτηριστικό: « Ἔχω ἀμαρτήσει ἐνώπιον τοῦ Κυρίου» (Β' Βασ. 12-13). Καί ὁ Κύριος γιά τήν ταπείνωσή του τοῦ συγχώρεσε τό ἀμάρτημα. Ἀντίθετα, ὁ Ἡρώδης ἀφοῦ συνέλαβε τόν Ἰωάννη τόν ἔδεσε καί τόν ἔριξε στή φυλακή (Ματθ. 14,3)[11]. Συνέλαβε ἐκεῖνον πού ζοῦσε τήν ὑψιστή ἐλευθερία μέ τήν ἅγια ζωή του, αὐτός πού ἦταν αἰχμαλωτισμένος στό πάθος τῆς ἀσέλγειας. Ἐβαλε δεσμά σ' ἐκεῖνον πού ἦταν ἀπελευθερωμένος ἀπό ὅλα, ζώντας ἔξω

από κάθε έμπαθή σχέση[12], αυτός πού ήταν δεμένος μέ τά μαγικά δεσμά τής άκολασίας. Έβαλε στή φυλακή τόν φύλακα καί κήρυκα τής Έκκλησίας, αυτός πού στήν πράξη ήταν βουτηγμένος στήν άκαθαρσία. Έξαιτίας τής Ηρωδιάδας τής γυναίκας του άδερφου του του Φιλίππου (Ματθ. 14,9). Για τήν Ηρωδιάδα, πού ήταν όμοια στό ήθος μέ τή Δαλιδά, πραγματικό όργανο του διαβόλου. Γιατί αυτή παρότρυνε αυτόν πού μοιραζόταν μαζί του τό κρεβάτι -καλύτερα θά λέγαμε τόν παράνομο έρωτα- νά μανιάσει κατά του Ιωάννη. Δέν μπορώ, του λέει, βασίλισσα έγώ, νά γελοιοποιούμαι από τό γιό του Ζαχαρία. Φυλάκισε τή γλώσσα πού μου τσακίζει τά κόκκαλα. Μαχαίρωσε άμέσως αυτόν πού τά λόγια του σάν βέλη μου πληγώνουν τήν ψυχή.[13] Κι ένώ ήθελε νά τόν θανατώσει, δέν τό έκανε, γιατί φοβότανε τό λαό, πού θεωρούσε καί σεβόταν τόν Ιωάννη ως προφήτη (Ματθ. 14,5). Γιατί δέν μπορούν οί κυβερνήτες, όταν θέλουν νά κάνουν κάτι παράνομο νά τό έπιτελέσουν άμέσως μόλις τό έπιθυμήσουν για δύο λόγους: Πρώτον γιατί ντρέπονται καί φοβούνται τούς ύπηκόους τους, καί δεύτερον γιατί περιμένουν μέχρι νά βρούν τήν κατάλληλη περίσταση για νά κάνουν άκίνδυνα πράξη τό μίσος τής ψυχής τους.

στ'. - Ένώ λοιπόν γιορτάζανε τά γενέθλια του Ηρώδη, βγήκε στή μέση καί χόρεψε ή κόρη τής Ηρωδιάδας. Άρεσε πολύ στον Ηρώδη, γι' αυτό καί ο Ηρώδης όρκίστηκε νά τής χαρίσει, ό, τι του ζητήσει (Ματθ. 14,6).

Τήν ήμέρα πού έπρεπε νά δοξάσει τό Θεό γιατί τόν έφερε στό φώς αυτής τής ζωής, τότε προτίμησε τά έργα του σκοτους. Αυτή ή ήμέρα ήταν άφορμή για πνευματική εύφροσύνη καί όχι για χορούς καί μάλιστα γυναικείους μπροστά σε άνδρες. Τί γεννήθηκε απ' αυτόν τό χορό; Ο όρκος. Καί απ' αυτόν; Ο φόνος. Ξερίζωσε τήν κακία καί δέν θά βλαστήσει άνομία. Αν όμως ριζώσει ή κακία[14], άσφαλώς θά καρπίσει, δηλαδή θά φθάσει μέχρι τήν πράξη. Χόρεψε ή κόρη τής Ηρωδιάδας στή μέση των καλεσμένων καί άρεσε στον Ηρώδη. Τί άλλο θά μάθαινε από τή μάνα της ή πορνοδασκαλεμένη κόρη, παρά τό νά χορεύει προκλητικά, καί νά 'ναι τόσο άσκημένη στό χορό ώστε νά άρέσει πολύ στον Ηρώδη; Γι' αυτό καί εκείνος τής ύποσχέθηκε μέ όρκο ότι θά τής έδινε ό, τι του ζητούσε. Τόσο άπερίσκεπτα τρέχει ή γλώσσα αυτών πού έχουν ξωκείλει στα πάθη τής άτιμίας, ώστε ξεστομίζουν έναντίον όποιουδήποτε, χωρίς σκέψη, ό, τι τους έρθει στό μυαλό. Αυτή, δασκαλεμένη από τή μάνα της, πέτυχε τόν άποτρόπαιο άποκεφαλισμό του Ιωάννη, πού από καιρό πάσχιζε νά πετύχει ή φιδογέννα Ηρωδιάδα. Καί όπως φαντάζομαι θά ειπε, άφοϋ πρώτα καλόπασε τήν κόρη της: Νά παιδάκι μου, ή εύκαιρία πού ζητάγαμε. Κατάφερες μέ τά πόδια σου νά μου προσφέρεις εκείνο πού ποθοϋσα. Σταμάτησες τόν πόνο μου μέ τό περίτεχνο τραγούδι σου. Άς θάψουμε στή γη αυτόν πού μάς έλέγχει. Πήγαινε γρήγορα νά πεις στον Ηρώδη: Δώσε μου τώρα άμέσως, στό πιάτο, τό κεφάλι του Ιωάννη του Βαπτιστή (Ματθ. 14,8).

Ὡ παθιασμένη καί φονική ἀπαίτηση! Ἐνῶ δέν εἶχε κἀν τό δικαίωμα νά σκεπτεται καί νά ἀπολαμβάνει τό φονικό θέαμα ξεπέρασε κάθε ἄλλον σέ σκληρότητα.

Ὡ μανιασμένη φόνισσα! Δέν ἀρκέστηκες μόνο στήν καρατόμηση ἀλλά διαπραγματεύτηκες νά σοῦ φέρουν τήν ἅγια κεφαλή σέ πατέλα. Ὡ ἀνόσια καί ἀκόλαστη! Ἡ θηριωδία σου ξεπερνάει καί τήν αἰμοχαρή Ἰεζάβελ.

Ζ'.-Λυπήθηκε [15], λέει τό ἱερό Εὐαγγέλιο, ὁ βασιλιάς. Ἐπειδή ὅμως εἶχε ὀρκιστεῖ καί εἶχε ὑποσχεθεῖ μπροστά στούς καλεσμένους, ἔδωσε ἐντολή νά τῆς δοθεῖ ἡ κεφαλή. Ἔστειλε τότε στή φυλακή καί ἀποκεφάλισε τόν Ἰωάννη. Καί ἔφεραν τήν κεφαλή πάνω στήν πατέλα καί τήν πρόσφεραν στήν κόρη καί αὐτή στή μάνα της (Ματθ. 14,11).

Ὡ κακό τέλος διαβολικῆς προετοιμασίας! Ποιός ἔμπηξε τό θανατερό ξίφος στήν ἱερή Κεφαλή; Ἐνας ἄνομος ὑπηρέτης, πού σάν ἄλλος Δωῆκ δέν μιμήθηκε ἐκείνους τούς Ἰουδαίους οἱ ὁποῖοι μέ φρόνηση καί ἀνδρεία ἀντιστάθηκαν στόν βασιλιά Σαούλ, τότε πού τούς διέταξε νά φονέψουν τούς προφῆτες τοῦ Θεοῦ. Καί ἔφεραν τήν κεφαλή τοῦ Ἰωάννη πάνω στήν πατέλα...

Τί νά τό ὀνομάσουμε αὐτό τό φαγοπότι, συμπόσιο ἢ φονευτήριο; Τί νά ἀποκαλέσουμε τούς κρασοκυβερνητοὺς προσκαλεσμένους, ὀμοτράπεζους ἢ αἱματοβαμμένους;

Ὡ πρωτόγνωρο θέαμα! Ὡ ἀμαρτωλό ὄραμα! Ἀπό τό ἕνα μέρος προσφέρονταν κοτόπουλα καί ἀπό τό ἄλλο φέρνανε τό προφητικό κεφάλι. Ἀπό τή μιά μεριά κερνοῦσαν πλούσια καθαρό κρασί καί ἀπό τήν ἄλλη ἔρεε μέ ὄρμη τοῦ δικαίου τό αἷμα.

Ὡ πόσο φοβερό εἶναι νά τό πῶ καί πόσο φρικτό νά τό ἐκφράσω!

Καί τό ἴδωσαν στό κορίτσι καί τό πῆγε στή μάνα τουῖ . Ἀλίμονο! Πόσο τρομερή ἀλλοκοτία! Χαρίστηκε ἡ ἀτίμητη κεφαλή γιά μιά ἄτιμη πράξη, στήν καταραμένη καί βέβηλη, ἡ ἀγνή καί ἀνέγγιχτη καί ἀπ' τούς ἀγγέλους ἀξιοσέβαστη Κεφαλή. Καί τήν ἔδωσε στήν μάνα της σάν νά τῆς προσφερε καλομαγειρεμένο φαγητό σέ κείνη πού ὀργιαστικά σκηνοθέτησε τό θάνατο, σά νά τῆς ἔλεγε: Φάε, μανούλα μου, κρέας ἀπό τίς σάρκες ἐκείνου μου ἔζησε στή γῆ σάν ἄσαρκος. Πιέ αἷμα ἀπό τόν νηστευτή. Τώρα πιά κλείσαμε μιά γιά πάντα τό στόμα ἐκείνου πού μάς ἔλεγε.

η'. -Καί ἦρθαν οἱ μαθητές του, συνεχίζει τό ἱερό Εὐαγγέλιο, πῆραν τό σῶμα του καί τό ἔθασαν (Ματθ. 14,13). Πρόσεξε ἐσύ πού ἀγαπᾷς τήν ἱστορία, πῶς εἰκονίζεται ὁ ἐνταφιασμός τοῦ δικαίου καί ἀποστόμωσε τούς ἐχθρούς τῶν ἀγίων εἰκόνων σάν ἐχθρούς τῆς Ἀλήθειας. Βάλε καλά στό νοῦ σου τήν ἱστορία καί βγάλε ὠφέλιμο

συμπέρασμα. Πώς παίρνουν τό δεμένο μέ βαριές άλυσίδες άγιο άπό τήν φυλακή. Πώς ό δήμιος σηκώνει σάν άγριο θηρίο τό ξίφος ένάντια τής ιερής Κεφαλής. Πώς μετά τόν άποκεφαλισμό προσφέρεται ή μυρόβλητη Κεφαλή στην έξαλλη Ήρωδιάδα. Πώς άκόμα θάβεται τό ιερό σωμα άπό τά χέρια τών μαθητών του, πού όλόγυρα παραστέκουν δακρυσμένοι μέ πόνο πού σκίζει τήν ψυχή τους. Πώς άλλος άγκαλιάζει τά πόδια του Άγίου, άλλος πασχίζει νά συνταιριάσει τήν άγια Κεφαλή στό άκίνητο σωμα και άλλος θυμιάζοντας ψέλνει έπικήδειες ύμνωδίες. Τώρα βρίσκομαι εκεί μέ τό νοϋ, άκροατές μου, και βλέπω τήν ταφή του δικαίου νά γίνεται μέσα σε άτμόσφαιρα ειρήνης, όπως αναφέρεται στον Προφήτη Ήσαΐα (Ήσ. 57,2). Οραματίζομαι τό άγγελικό εκείνο πρόσωπο πού έδυσαν τά μάτια του σάν δύο ήλιοι λαμπεροί και πού μέσα σ'Ο αυτά είχε αποτυπωθεΐ όλη ή ψυχική του όμορφιά. Χωρίς τήν πρόσκαιρη και επίγεια τούτη πνοή, αλλά γεμάτο άπό τήν μοσχομύριστη ευωδιά τής θείας Χάρης. Ασπάζομαι τά ιερά εκείνα χέρια, πού άμαρτία δέν άγγίξανε και πού μέ τό δάκτυλό τους έδειξαν στους άνθρώπους τόν Χριστό, πού σήκωσε επάνω Του τήν άμαρτία όλοκλήρου του κόσμου. Προσκυνώ εκείνα τά ώραΐα πόδια, πού ευαγγελίστηκαν τά αγαθά στους άνθρώπους και μέ τά όποια προετοιμάστηκε ή όδός τής παρουσίας του Κυρίου. Φέρτε νά προσκυνήσω και τήν τίμια άλυσίδα μέ τήν όποια δέθηκε ό πιο πολύτιμος και άγγελόμορφος άνάμεσα στους άνθρώπους. Φέρτε και τή σεβάσμια πιατέλα όπου τοποθετήθηκε ή πολυσέβαστη και απ'Ο όλα τά χρυσάφια ακριβότερη Κεφαλή. Άκόμα αν έβρισκα δέν θ' άφηνα άπροσκύνητο τό φονικό μαχαίρι πού μπήχθηκε στον ιερό τράχηλο, ούτε θά δίσταζα νά καταφιλήσω τό χωμα όπου φρουρήθηκε ό θησαυρός, μέ τή βεβαιότητα, ότι και αυτό θά μου μετέδιδε θεία Χάρη.

Μακαριστέ τάφε και χαρμόσυνη ταφόπετρα, πού σκέπασες τό τρισμακάριστο εκείνο σκήνωμα και τύλιξες μέσα σου τό πολυτιμώτερο από σωρούς σμαράγδια και μαργαριτάρια σωμα.

Έκεί λοιπόν βρισκόταν όρατά ή συντροφιά τών μαθητών και άόρατα πλήθη άγγέλων, ευφημώντας, δοξάζοντας, ύψώνοντας στον ουρανό και μεταφέροντας στην άτελείωτη χαρά αυτόν πού έζησε σάν ένσαρκος άγγελος και προανάγγειλε τό Μεσσία. Αυτόν πού υπήρξε γνήσιος φίλος του Κυρίου, πού όδήγησε στον ουράνιο Νυμφίο τήν Έκκλησία, τό άσβηστο λυχνάρι του άνεκφράστου φωτός, τή ζωντανή φωνή του Θεου Λόγου, τόν ανώτερο απ' τους προφήτες[16], τόν μεγαλύτερο απ' όσους γέννησε ποτέ γυναίκα. Τέτοια λοιπόν όπως περιγράψαμε, ειρηνική ήταν ή ταφή του δικαίου, πρόξενος και αγαλλίασης και σωτηρίας, σ' όλόκληρο τόν κόσμο.

Θ'. - Άραγε ό παράφρονος Ήρώδης κατάφερε νά ξεφύγει τήν τιμωρία για τό ανουσιούργημά του στην υπόλοιπη επίγεια ζωή του; Όχι βέβαια. Αλλά όπως λέει ή παράδοση, γι' αυτό τό άνόμημά του, αφού ξεσηκώθηκαν όλοι οι υπήκοοί του, τόν απομάκρυναν από τό

θρόνο του καί τόν κατέσφαξαν. Μέ αὐτόν τόν τρόπο ὁ Θεός θέλησε νά φοβίσει καί νά νουθετήσει τούς μεταγενέστερους βασιλεῖς ὥστε νά μή διαπράξουν τέτοια ἐγκλήματα. Ἀλλά ξαναγυρίζοντας στό θέμα μας ἄς ἀναφωνήσουμε ὅπως ταιριάζει στήν παρούσα ἡμέρα. Σήμερα ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος μακαρίζεται γιατί θυσιάζει τό κεφάλι του γιά τήν ἀλήθεια καί ὁ παράνομος Ἡρώδης γελοιοποιεῖται καί ἐξευτελίζεται. Σήμερα ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἀπ' ὅλους ἐγκωμιάζεται γιά τό σθεναρό ἔλεγχο καί ὁ παράφρονος Ἡρώδης θεωρεῖται ἄτιμος γιά τήν μοιχεία του. Σήμερα ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου προσφέρεται σφαχτάρι ἱερό πάνω στήν πατέλα καί ἡ μοιχαλίδα Ἡρωδιάδα, παρά τή θέλησή της, δέχεται τήν αἰώνια καταδίκη. Σήμερα τό αἷμα τοῦ Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου χύνεται γιά τήν τήρηση τοῦ θείου νόμου καί αὐτός πού ἐναντιώθηκε στόν Πρόδρομο μέ τήν παρανομία δικαιολογημένα διαπομπεύεται. Σήμερα ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἐξαιτίας τῆς παρρησίας του πρὸς τόν Ἡρώδη ἀποκεφαλίζεται, γιά τήν τήρηση τῆς δικαιοσύνης.

Ἔτσι μαθαίνουν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς νά μή χωρίζουν τίς νόμιμες συζύγους τους καί ἀποδοκιμάζουν αὐτόν πού χώρισε τή γυναῖκα του. Σήμερα ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος στήνει πάνω στή γῆ πνευματικό ὄροσημο καί προτρέπει ὅλους τούς ἄνδρες νά ἀρκοῦνται στή νόμιμη γυναῖκα τους καί νά μήν προχωροῦν παραπέρα. Σήμερα ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος κατεβαίνει στόν Ἄδη καί οἱ νεκροί μαθαίνουν τό χαρμόσυνο ἄγγελμα τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ. Σήμερα οἱ οὐρανοί εὐφράνθηκαν μέ τόν ἀποκεφαλισμό τοῦ Ἰωάννη τοῦ Βαπτιστῆ, πού θυσιάστηκε γιά τή δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ καί οἱ ἄνθρωποι πάνω στή γῆ γιορτάζουνε μέ εὐχαριστήριους ὕμνους. Καί ἔχω τή γνώμη ὅτι καί ἐμᾶς τώρα παρακολουθεῖ ἀπό τόν οὐρανό ὁ Τίμιος Πρόδρομος καί μᾶς ἀμείβει ὡς ὕμνητές του μέ θεία χαρίσματα. Ἀνάμεσα στό χορό τῶν προφητῶν, σάν πρωινό ἀστέρι μεσουρανεῖ καί φωτίζει τό στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἀνάμεσα στούς ἀποστόλους καί πρὶν ἀπ' αὐτούς καί περισσότερο ἀπ' αὐτούς λάμπει σάν ἥλιος μέσα στούς ἥλιους. Μέσα στούς μάρτυρες ξεχωρίζει μέ τά θαύματά του, σάν ὀλοστόλιστος μ' ἀστέρια οὐρανός. Ἀνάμεσα στούς δικαίους στέκει περίτρανα γιά τά πολλά παθήματα πού ὑπέφερε, γιά χάρη τῆς δικαιοσύνης καί ὑψώνεται πύ ψηλά ἀπό τούς κέδρους τοῦ Λιβάνου, αὐτός πού σκόρπισε σήμερα χαρά στήν οἰκουμένη.

Γιατί, ἂν θά χαροῦν πολλοί κατά τή γέννησή του, σύμφωνα μέ τά λόγια τοῦ Εὐαγγελιστῆ Λουκᾶ (Λουκ. 2,10), πρέπει νά εἶναι ἀνάλογη καί ἡ εὐφροσύνη τήν ἡμέρα αὐτή τοῦ μαρτυρικοῦ τέλους, τήν ὁποία ἀξιοθήκαμε νά πανηγυρίσουμε ὅλοι ἐμεῖς, δηλαδή οἱ ἱερεῖς καί οἱ ἐρημίτες καί οἱ κοινοβιάτες καί οἱ λαϊκοί, γιατί ὅλοι ἔχουν μέρος στή χαρά πού δίνει ἡ μνήμη του. Ἰδιαίτερα ἐμεῖς πού ἐγκαταβιώνουμε σ' αὐτό τό ἱερό μοναστήρι, ἄς ἔχομε ἀκόμα περισσότερο τίς πρεσβεῖες του, στό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Κυρίου μας.

Σ' Αὐτόν πρέπει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμη, μαζί μέ τόν Πατέρα καί τό Πανάγιο καί Ζωοποιό Πνεῦμα, τώρα καί πάντοτε καί στούς ἀτελεύτητους αἰῶνες τῶν αἰῶνων.

Ἀμήν.

Σημειώσεις:

1. Οἱ ἔννοιες Φῶς καί σκότος ἀναφέρονται πολύ συχνά καί διαποτίζουν σχεδόν ὀλόκληρη τή βιβλική ἀποκάλυψη.

Τό πρῶτο κεφάλαιο τῆς Γενέσεως (Ἐξ. 1,5) μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἡ πρώτη δημιουργική κίνηση τοῦ Θεοῦ "ἐν χρόνῳ" εἶναι ὁ διαχωρισμός τοῦ φωτός ἀπό τό σκοτάδι καί ὅτι τό πρῶτο δημιούργημα τοῦ Θεοῦ εἶναι τό φῶς. Ταυτόχρονα τό Φῶς εἶναι θεία ἐνέργεια καί ιδιότητα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός φῶς ἐστί (Α' Ἰωάν. 1,15).

Σ' ὀλόκληρη τήν Παλαιά Διαθήκη κυριαρχεῖ βασικά ἡ πάλη μεταξύ τοῦ φωτός καί τοῦ σκότους καί εἶναι ταυτόχρονα ὁ ἐγγύτερος θρησκευτικός συμβολισμός καί ἡ ἐντονότερη ἐμπειρία τοῦ προχριστιανικοῦ ἀνθρώπου (Ἐξ. 10,21 - Ἠσ. 13,10 - Ψαλμ. 87,6).

Τό φῶς παραμένει τό κέντρο τῆς μεσσιανικῆς προσδοκίας τοῦ Ἰσραήλ, τό ὁποῖο ὁ Μωυσῆς συμβολικά προκατεῖδε στήν "καιομένη βάπο". Αὐτό θά ἐρχόταν νά βασιλέψει αἰῶνια πληρώνοντας τά πάντα, αὐτό ἦταν τό κέντρο τοῦ κηρύγματος τῶν προφητῶν.

Στήν Καινή Διαθήκη ὁ Ἰδιος ὁ Ἰησοῦς Χριστός διακηρύσσει "Ἐγώ φῶς εἰς τόν κόσμον ἐλήλυθα" (Ἰωάν. 12,46), χαρίζει τό φῶς τό αἰσθητό (Μαρκ. 8,22-26) μέ τήν θεραπεία τῶν τυφλῶν, ἐνῶ ταυτόχρονα ἀποκαλύπτει τή θεότητά Του καί τό "ἀρχαῖον κάλλος" τοῦ Ἀδάμ, μέσα στό Θαβώρειο θάμβος:

Ὅλον τόν Ἀδάμ
φορέσας Χριστέ,
τήν ἀμαυρωθεῖσαν ἀμείψας
ἐλάμπρυνας πάλαι φύσιν,
καί ἀλλοιώσει τῆς μορφῆς σου
ἐθεούργησας
(γ' Ὡδή Κανόνος 6ης Ἀγούστου).

Ἀπό ἐδῶ καί ἐμπρός οἱ πιστοί ὀνομάζονται "υἱοί τοῦ φωτός" (Λουκ. 16,8), γίνονται μέλη τῆς Ἐκκλησίας μέ τό φωτισμό τοῦ Βαπτίσματος καί ἀμείβονται ἐσχατολογικά μέ τό στέφανο τῆς δικαιοσύνης (φωτοστέφανο τῶν ἀγίων). Προσεύχονται ἀκόμα ἀπευθύνοντας τήν ἰκεσία τους στό Χριστό πού εἶναι τό Φῶς:

Χριστέ

τό Φῶς τό ἀληθινόν,
τό φωτίζον καί ἀγιάζον
πάντα ἄνθρωπον
ἐρχόμενον εἰς τόν κόσμον,
σημειωθείτω ἐφ' ἡμᾶς
τό φῶς τοῦ προσώπου Σου,
ἵνα ἐν αὐτῷ
ὀψόμεθα φῶς τό ἀπρόσιτον...
(Εὐχή τῆς Αἰς Ὁρας)

καί εὐχονται ὥστε καί οἱ κεκοιμημένοι νά ἀξιωθοῦν νά σκηνώσουν "ὅπου ἐπισκοπεῖ τό φῶς τοῦ προσώπου Του". Ἔτσι καταδείχνουν στόν κόσμο τήν πίστη τῆς Ἐκκλησίας ὅτι δηλαδή ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι θεωρία τοῦ ἀνέσπερου Φωτός, ἐνῶ ἡ κόλαση εἶναι ἡ βασιλεία τοῦ σκότους ἢ καλύτερα ἡ ἀδυναμία τῆς ὀράσεως τῆς ἀνέσπερης Θεοφάνειας, κόλαση στήν ὁποία ἔχουν ὀριστικά περιπέσει οἱ "ἐν σκότει βιώσαντες".

Ἀργότερα οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας δογματίζοντας θά ποῦν: "Φῶς ἦν ἀπρόσιτον καί ἀδιάδοχον ὁ Θεός" (Γρηγ. Ναυζ. P.G. 36,604B), "Φῶς ὀρέγων, ἄσκιον, ἄπαυστον" (Κλήμ. P.G. 9, 652A) καί "Φῶς μέγα καί κάλλιστον, πᾶσαν δύναμιν ἀγαθήν, πᾶσαν ἀρετήν συγκεκληρωμένον" (Κλήμ. P.G. 9, 708B) καί "Ὅσοι πνεῦμα Θεοῦ φοροῦσι καί οἱ φοροῦντες φῶς, Χριστόν εἰσιν ἐνδεδυμένοι καί οἱ ἐνδεδυμένοι Χριστόν, πατέρα ἐνδέδυνται" (Μ. Ἀθαν. P.G. 26, 1009).

Ζώντας δέ τήν ἀγαπητική σχέση μέ τό "Πρόσωπον τοῦ Φωτός" θά ἀναβοοῦν εὐχαριστιακά: "Εἶδομεν τό φῶς τό ἀληθινόν" καί θά ὑμνοῦν βιωματικά:

Ἡ δέ ἀπαυγή τῆς δόξης Σου τῆς θείας,
Φῶς ἀπλοῦν ἡμῖν, φῶς γλυκύν καθορᾶται,
Φῶς ἀποκαλύπτεται, φῶς συνευοῦται...
Φῶς πνευματικῶς βλέπομεν μακρόθεν,
Φῶς ἐντός ἡμῶν εὐρισκόμενον αἴφνης.
Φῶς ὡς ὕδωρ βρύον· ὡς πῦρ τε φλέγον
Τῆς ἥς περ πάντως καθάψεται καρδίας.
Συμεών Νέος Θεολ. Ἄπαντα Εὐρ. σ. 14.

[Επιστροφή]

2. Ὁ λύχνος εἶναι ἡ ὑλική ἔκφραση καί τό ὄργανο τῆς μεταγίσεως τοῦ Φωτός καί τῆς ἀληθινῆς ζωῆς, πού βρίσκεται μόνο στήν "Πηγὴ τοῦ Φωτός".

Τό λυχνάρι καταξιώνεται ὅταν βρίσκεται σέ ἄμεση σχέση καί μεταδίδει τό φῶς "ἐν τόπῳ καί χρόνῳ", ἐνῶ εἶναι "ἄλογη" ἢ παρουσία του κάτω ἀπό τό μόδιο (Ματθ. 5,15 ἐξ.).

Εἶναι φωτοδότης καὶ ὄχι φῶς, ἐτερόφωτο καὶ ὄχι πρωτογενῆς ἐστία, διακονητὴς καὶ ὄχι Κύριος.

Μεταφορικὰ ἡ ιδιότητα τοῦ λύχνου ἀποδόθηκε στοὺς πιστοὺς τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ ἦταν ὀδηγητικὴ πορεία πρὸς τὸ Φῶς καὶ σημεῖον παρουσίας τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμον.

Ἔτσι ὁ Τίμιος Πρόδρομος χαρακτηρίζεται σάν λύχνος τοῦ Μόνου Φωτός, τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ παρουσία του στή ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐρμηνεύτηκε σάν ὀδηγητικὴ καὶ νυμφαγωγικὴ συμπόρευση μαζί της.

"Ὁρᾶτε φίλοι
τὴν φωνὴν τοῦ Λόγου,
τοῦ Ἡλίου τὸν λύχνον,
τὸν φίλον τοῦ Νυμφίου.

Μετανοεῖτε
τοῖς λαοῖς ἐκβοῶντα,
καὶ σπεύσατε καθαρθῆναι,
τοῦ Κτίστου εἰς ὑπάντησιν"

(Ε' Ὡδὴ Καν. Ἀποδείπνου τῆς 3ης Ἰανουαρίου).

Ἐρμηνεύοντας τὴν ἔννοια λύχνος καὶ συσχετίζοντάς την μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ Τιμίου Προδρόμου ὁ Ἁγ. Κύριλλος Ἀλεξανδρείας λέει χαρακτηριστικὰ: "Λύχνω παρεικάζει τὸν Ἅγιον Βαπτιστὴν, ἅτε δὴ κατὰ τὸ προσεῖναι πεφυκὸς ἀνθρώπῳ μέτρον, προαναλάμψαντα μὲν τῆς παρουσίας αὐτοῦ, πλήν οὐκ ἰδίῳ κεχρησμένον φωτί· οὐ γὰρ ἴδιον ἐν τῷ λύχνῳ τὸ φῶς, ἀλλ' ἔξωθέν τε καὶ ἐπακτόν καὶ προστιθέμενον· οὕτω δὲ ἂν ἴδοις καὶ τὸν ἐν ἁγίοις παρά Χριστοῦ φωτισμόν ἐν Πνεύματι. Διὸ δὴ καὶ λίαν εὐγνωμονέστατα καὶ φρονούντες καὶ πράττοντες, αὐτοὶ δὲ οἰκείας ὁμολογοῦσι φωνῆς. Ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν. Φῶς μὲν γὰρ ἐστὶ κατὰ φύσιν ὁ Μονογενῆς, ἅτε δὴ καὶ ἐκ φωτός ἀναλάμψας, τῆς τοῦ Πατρὸς οὐσίας φημί· μετέχει δὲ ἡ κτίσις αὐτοῦ· καὶ πᾶν εἶτι τὴν τοῦ λογικεύεσθαι καὶ φρονεῖν ἐπάγεται δύναμιν, σκεῦος ὡσπερ ἐστὶν εἰς τὸ δύνασθαι θεοῦ πληροῦσθαι φωτός, ἄριστα διηρητισμένον ὑπὸ τοῦ πάντων ἀριστοτέχνου Θεοῦ..." Γιὰ τὴ μεταφορικὴ δὲ σημασία τοῦ ἐλαίου μὲ τὸ ὁποῖο τρέφεται καὶ συντηρεῖται τὸ φῶς τοῦ λύχνου ἀναφέρει: "Τὸ ἔλαιον ἔοικε ὑποδηλοῦν τὴν καθαρωτάτην καὶ ἀθόλωτον τοῦ ἁγίου Πνεύματος φύσιν, ἥτις ἐν ἡμῖν ἐλαίου δίκην ἀπερινοήτως εἰστρέχουσα ἀποτρέφει καὶ συνέχει καὶ αὖξει τὸν ἐν ψυχῇ φωτισμόν, καθάπερ ἐν λύχνῳ κείμενον..." (P.G. 73, 400-408).

Ἀναμμένο λυχνάρι καὶ ἄσβεστο στοὺς αἰῶνες ὁ Τίμιος Πρόδρομος φωτίζει τίς γενιές τῶν πιστῶν, μὲ τὸ λάδι τοῦ Ἁγίου πνεύματος καὶ καταδείχνει στοὺς ἀναζητητὲς τῆς Ἀλήθειας ὅλων τῶν ἐποχῶν τὸ "ἀπαύγασμα τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς" (Ἐβρ. 1,3) τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὡς Λυτρωτὴ, Σωτήρα, Πατέρα καὶ Νυμφίο.

[Επιστροφή]

3. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀπό τόν ΒΑ κιόλας αἰώνα τιμάει καί σέβεται τά λείψανα τῶν ἁγίων τῆς "διά τήν ἐν τοσοῦτοις ἔτεσιν ἐνοικήσαν ἐν αὐτοῖς δικαίαν ψυχήν", ὅπως χαρακτηριστικά ἀναφέρει ὁ Ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων.

Ζώντας οἱ ἅγιοι μέσα στήν ἐκκλησιαστική κοινωνία τό μυστήριο τοῦ Μόνου τελείου Ἀνθρώπου, τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, καί "ἐγκεντρισθέντες" σ' Αὐτόν, ἔλυσαν τέλεια καί τελεσίδικα τό πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου, μεταμορφούμενοι σέ Θεούς "κατά χάριν".

Ἔτσι ἡ χαρίτωση τῶν ἁγίων λειψάνων εἶναι ἀκριβῶς ἡ πρώτη μαρτυρία τῆς μελλούσης Ἀναστάσεως τῶν σωμάτων καί τῆς ζωῆς τῆς ἀφθαρσίας, πού χαρίζει ἡ ἁγιοπνευματική βίωση τῆς ζωῆς τοῦ σταυροῦ. Ἀκόμα εἶναι ἐνδεικτικό σημεῖο τῆς κατατροπώσεως τοῦ θανάτου καί τῆς φθορᾶς πού ἔχει ἀκολουθήσει τήν "πτώση".

Προσφέροντας εὐχαριστικά οἱ μάρτυρες τόν ἑαυτό τους στό Δημιουργό τους σάν ὀλοκαυτώματα, διά τοῦ μαρτυρίου, τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως ἢ τῆς ζωῆς τῆς ἀσκήσεως, ἔφθασαν "ἐπί ὕδατος ἀναπαύσεως", ἐπί ὕδατος ἀφθαρσίας καί θεογνωσίας:

"Ἱερεῖα ἔμψυχα,
ὀλοκαυτώματα λογικά,
μάρτυρες Κυρίου,
θύματα τέλεια Θεοῦ,
Θεόν γινώσκοντα
καί Θεῷ γινωσκόμενα..."

(Μαρτυρ. Ἀποστ. Ἑσπερ. Τετάρτης, Ἦχος Δ').

Γι' αὐτό τά ἅγια λείψανά τους "βρῦουσιν χάριτας" καί "πηγάζουν ἰάματα", μεταγγίζοντας τή χάρη καί τή δωρεά τοῦ Θεοῦ καί γίνονται στῦλος καί ἐδραῖωμα τῆς Εὐχαριστιακῆς ἁγίας Τράπεζας, δηλαδή τοῦ κέντρου τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, τοποθετούμενα κατά τήν ἡμέρα τοῦ ἐγκαινιασμοῦ τῶν ἱερῶν Ναῶν, μέσα σέ εἰδικό πυξίδιο (κουτί) ἐπάνω καί μέσα στό ἱερό θυσιαστήριο. Ἔτσι γίνονται ἡ οὐράνια σφραγίδα τῆς ἐγκυρότητας τοῦ καθαγιασμοῦ τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῶν Ὁρθοδόξων, ὅπως ὀρίζει ὁ 7ος κανόνας τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Πολλές φορές μάλιστα ἐκχέουν καί αἰσθητά τή χάρη πού τούς δόθηκε, διά τῆς ὑπερκόσμιας εὐωδίας καί τῆς ροῆς τοῦ μύρου (Ἄγ. Δημήτριος, Ἄγ. Νεῖλος, Ἄγ. Ἀθανάσιος Χριστιανουπόλεως κ.λ.π.). Γι' αὐτό θεωρεῖται ἰδιαίτερα εὐνοημένος ὁ πιστός πού ἔχει οἰοδήποτε εἶδος λειψάνου ἀπό τούς ἁγίους, ὡς εὐλογία καί ἐνίσχυση γιά τόν ἀγώνα, στόν ὁποῖο οἱ μάρτυρες "ἐξῆλθαν δι' Αὐτόν καί στεφανώθηκαν ὑπ' Αὐτοῦ".

[Επιστροφή]

4. Ο θάνατος του δικαίου Άβελ από τον αδερφό του Κάιν είναι ο πρώτος φόνος πού, όπως αναφέρει η Παλαιά Διαθήκη, συντελέστηκε στη γη.

Ο Θεός είχε προειδοποιήσει τον πρωτόπλαστο "ή αν ημέρα φάγητε απ' αυτού, θανάτω αποθανείσθε" (Γεν. 2, 17), αλλά ο άνθρωπος τόλμησε. Οδηγήθηκε έτσι στον πρώτο θάνατο τον πνευματικό. Τό θάνατο πού εκφράζεται ως συνέπεια της απόλυτα έγωκεντρικής επιβιώσεως και κυριαρχίας πάνω στον συνάνθρωπο και στην κτίση. Τό θάνατο πού περνάει από την "άλογη" και "παρά φύσιν" όδό της καταπίεσεως και της συνθλίψεως του προσώπου του αδερφοῦ. Τό θάνατο πού διαποτίζεται από την παγωνιά της άγνωσίας και της άρνήσεως του δημιουργού Θεοῦ.

Παρόλο ότι ή ψυχή, πού ζει στό έρεβος της άμαρτίας, δρᾶ και κινείται -πολλές φορές μάλιστα δίνει την έντύπωση πολύ ζωντανής και δραστήριας ύπαρξης- έν τούτοις ανήκει στην κατηγορία πού αναφέρει ή αποκάλυψη: "Όνομα έχεις ότι ζή και νεκρός εί" (Άποκ. 3,1). Η ζωή της πού δέν άρχισε ουσιαστικά ίσως ποτέ και πού περνάει από τ' άχνάρια πού άφησε τό χυμένο αίμα του αδερφοῦ, τελειώνει πριν από τή συμπλήρωση του βιολογικού κύκλου, γιατί δέν έχει τροφό την έσχατολογική διάσταση. Προσπαθώντας δέ νά απαγγιστρωθεί από τά γρανάζια της άποσυνθέσεως, καταλήγει στό μονόλογο: Άν είμαι έλεύθερος γιατί δέν αυτόκτονώ; (Α.Καμύ: Ο μύθος του Σισύφου). Νεκρή πλέον ή ψυχή άβίαστα υιοθετεί σαν μέσο έπιλύσεως των προβλημάτων τό θάνατο. Τό θάνατο όχι της πρωτογενούς αίτίας, δηλαδή της άμαρτίας, αλλά τό θάνατο τό δικό της, μέσω του θανάτου του αδερφοῦ.

Έτσι ο Κάιν προσπάθησε νά κατασιγάσει την έννοχη συνείδησή του, σκοτώνοντάς την στό πρόσωπο του Άβελ. Ένα λάθος πού θά έπαναλαμβάνεται πλέον από τους ανθρώπους όλων των αιώνων μέχρι της Σαρκώσεως του Θεοῦ Λόγου, ο Όποιος διέκοψε τό νήμα του θανάτου, όχι σκοτώνοντας, αλλά πεθαίνοντας ο Ίδιος στό Σταυρό, όντας αναμάρτητος. Γι' αυτό και ή Έκκλησία, ζώντας τό μυστήριο του Σταυροῦ και της Αναστάσεως, ψάλλει θεολογώντας και θεολογεί ψάλλοντας:

"Τό άκατάληπτον
τό της Σταυρώσεως
και άνερμήνευτον
τό της έγέρσεως,
θεολογοῦμεν οί πιστοί
άπόρρητον μυστήριον.
Σήμερον γάρ θάνατος
και ο Άδης έσκύλευται·
γένος δέ ανθρώπινον
άφθαρσίαν ένδέδυται..."

Ίστορώντας δέ τήν εικόνα τῆς Ἀναστάσεως, τοποθετεῖ τούς πρώτους τραγικούς γονεῖς, τόν Ἀδάμ καί τήν Εὐά, οἱ ὅποιοι ὑπῆρξαν καί πρῶτοι θεατές τῆς ἀποτροπιαστικῆς συνέπειας τῆς ἀμαρτίας τους, σάν κορυφαίους τοῦ χοροῦ τῶν "ἀφυπνισθέντων" μέ τή φωνή τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ, πού εὐαγγελιζόταν τή Λύτρωση καί τόν ὀριστικό θάνατο τοῦ θανάτου.

[[Επιστροφή](#)]

5. Τό ἱερό Εὐαγγέλιο δέν εἶναι συλλογή στείρων καί ἄτεγκτων ἐντολῶν γιά μιὰ ζωή πού ὀρίζει τό ὑπερέραν, ἀλλά εἶναι ὁ "ζῶν Λόγος καί ἐνεργής" (Ἐβρ. 4,12) στήν ἄμεση καθημερινότητα τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Λόγος πού γίνεται συνεχῶς "Σάρξ" καί ἐκφράζεται "σαρκωμένος" στίς ψυχές ἐκείνων πού τοῦ προσφέρονται υἱικά καί ἀγαπητικά, πού ἐνσωματώνονται μαζί του ταυτίζοντας τό θέλημά τους μέ τό Ἅγιο θέλημά Του καί πού θυσιάζονται εὐχαριστιακά γιά τήν ὁμολογία τῆς πίστεως "στόν Ἄμνόν, τόν αἶροντα τήν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου" (Ἰωάν. 1,29).

Τέτοιοι ἦταν οἱ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ κόσμου δίκαιοι, οἱ Προφῆτες, οἱ Ἀπόστολοι, οἱ Μάρτυρες, οἱ Ὁμολογητές, οἱ Ὅσιοι καί οἱ Ἱεράρχες. Αὐτῶν τήν ἡμέρα τοῦ θανάτου τιμᾶει ἡ Ἐκκλησία σάν γενέθλια ἡμέρα καί πανηγυρίζει τή μνήμη τους, ἀνεγείροντας Ναούς, ἱστορώντας εἰκόνες, ἀπονέμοντας σεβασμό στά ἱερά τους λείψανα, κυρίως δέ προσφέροντας τήν "ἀναίμακτον θυσίαν" καί κοινωνώντας μαζί τους διά τοῦ Ἁγίου Ποτηρίου, στά παθήματα καί τή δόξα τους. Μέ τήν κοινωνία τῶν ἁγίων ἡ στρατευομένη Ἐκκλησία ζεῖ ὡς "ἐγκεντρισμένη" μονιμότερα καί σταθερότερα στόν "Μόνον Ἅγιον", τόν "ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενον" καί προβάλλει στούς πιστούς της ἀχνάρια γιά σίγουρα βήματα πρός τή βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Εἶναι ἀξιοσημεῖωτο τό ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη λατρευτική Σύναξη κλείνει τόν κύκλο τοῦ πανηγυρισμοῦ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ μέ τήν Κυριακή πού ἔχει ἀφιερώσει στήν τιμή καί μνήμη τῶν Ἁγίων Πάντων. Τονίζει ἔτσι ὅτι ἡ ζωή τῆς Ἀναστάσεως πού περνάει ἀπό τό σταυρό, πού διαποτίζεται καί κατευθύνεται ἀπό τό Πανάγιο Πνεῦμα, εἶναι δυνατή στόν καθένα καί "πεπατημένη ὁδός". Αὐτήν ἀνοιξε ὁ Χριστός μέ τό δικό Του Σταυρό καί τήν Ἀνάσταση καί τήν ὑλοποιεῖ στή ζωή τῶν ἁγίων, πού ἡ ἐμπειρία τους, ὡς "κατά χάριν θεῶν", κάνει καί τό δικό μας δρόμο πρός τήν ἀναστημένη ζωή πύο βατό καί πύο ἐλπιδοφόρο.

Ἡ ζωή τῶν Ἁγίων εἶναι τελικά τό ἱστορικά καί κοινωνικά σαρκωμένο Καινοδιαθηκικό μήνυμα καί ἀποτελεῖ τήν οὐσία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως. Αὐτοί στηρίζουν καί ποδηγετοῦν τούς πιστούς ἀνά τούς αἰῶνες, χαράζοντας καί φωτίζοντας τήν ἱστορία, σάν "σημεῖα" τῶν ἐσχάτων, δηλαδή σάν φανέρωση καί σάν πρόγευση τῆς αἰωνίας μακαριότητος. Γι' αὐτό καί ἡ ὕμνολογία

τῆς Ἐκκλησίας τούς ἀποκαλεῖ "Βλαστούς Εὐαγγελίου καί καρπούς ἀμαράντους" καί ζητάει τίς πρεσβεῖες τους καί τήν ὀδηγητική τους παράκληση, στόν ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ "ἄρχοντος τοῦ αἰῶνος τούτου" (Ἰωάν. 12,31)

Πρβλ. α) Ἀγ. Νεκταρίου: "Περί τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ" 1904 καί β) Ἀ. Ἀλεβιζάτου: "Ἡ ἀνακήρυξις τῶν ἀγίων ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ" (1948).

[Ἐπιστροφή]

6. Μετά τήν πτώση καί τή δουλεία τῆς ψυχῆς στά πάθη, ὁ ἄνθρωπος σκοτίστηκε καί ζήτησε τό νόημα τῆς ὑπάρξεώς του καί τήν παρηγοριά του ὄχι στό Θεό, ἀλλά στήν νεκρή μήτρα τῆς ὕλης καί τῆς ἡδονῆς. Αὐτό ἔθρεψε καί πύκνωσε τό σκοτάδι του μέχρι τέτοιου σημείου ὥστε τό "τέκνο τοῦ Θεοῦ" νά γίνεῖ μιμητής τοῦ "ἀλόγου" κτήνους: "Κτηνώδης ἐγεννήθην παρά Σοί..." (Ψαλ. 72,22).

Ἡ ἄσκησις εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἀντίθετη πορεία πού ξεκινάει ἀπό τήν ἄρνηση τῆς θεοποιήσεως τῆς ὕλης, τῆς ἡδονικῆς ἀναπαύσεως καί τῆς πληρώσεως τῆς ψυχῆς ἀπό τά ξυλοκέρατα τῆς φθορᾶς. Αὐτή ἡ εὐλογημένη ἄρνηση ἐνισχύει τή δυνατότητα τῆς ψυχῆς νά "ἀνανήψει" καί νά συνειδητοποιήσει μέσα της τή θεϊκή ἀπουσία καί ἀκόμα τήν ἔλλειψη τῆς ἐλπίδας καί τῆς ἀγάπης πρὸς τό Δημιουργό της.

Ἡ ἐγκράτεια δέν ἀσκεῖται καί δέν ἀναφέρεται μόνο στό σῶμα, ἀλλά ἀποσκοπεῖ βασικά στήν περιστολή καί τόν ἀφανισμό τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς, ὡσότου ἡ ψυχὴ βιώσει "ἔμπονα" τή στέρηση τῆς παρουσίας τοῦ Ἀγαπημένου καί ταπεινωθεῖ (Ματθ. 9,15), ὥστε νά σταθεροποιήσει πιά τή βούλησή της πρὸς τό Θεό Πατέρα καί τό ἅγιο θέλημά Του (Ἄγ. Νεῖλ. Ρ.Γ. 79, 82Α).

Εὐθυγραμμίζοντας οἱ πιστοί τή ζωή τους μέ τή θεοκεντρική αὐτή πορεία παύουν νά δουλεύουν στήν ἡδονή καί κοινωνοῦν διὰ τοῦ "θανάτου τῆς σαρκός" μέ τά παθήματα τοῦ ὑπέρ ἡμῶν παθόντος Χριστοῦ. Γυρίζουν ἔτσι πίσω στή χαμένη γῆ τοῦ "κατ' εἰκόναο καί γίνονται μάρτυρες καί κήρυκες τῆς Ἀναστάσεως "καί ζῶντες καί μετά τέλος".

"Δι' ἐγκρατείας
τῶν παθῶν τάς πυριφλέκτους,
ἀπονεκρώσαντες ὀρμάς
καί τάς κινήσεις,
τοῦ Χριστοῦ οἱ Μάρτυρες
ἔλαβον τήν χάριν,
τάς νόσους
ἀποδιώκειν τῶν ἀσθενῶν
καί ζῶντες
καί μετά τέλος θαυματουργεῖν·

ὄντως θαῦμα παράδοξον!
ὅτι ὀστέα γυμνά
ἐκβλύζουσιν ἰάματα.
Δόξα τῷ μόνῳ Θεῷ ἡμῶν"
Μαρτ. ὀρθρου Τετάρτης- Ἦχος πλ.Δ').

[Επιστροφή]

7. Οἱ δύο συνοπτικοί Εὐαγγελιστές (Ματθ. ιγ', 4 - Μαρκ. αΑ, 6), μᾶς πληροφοροῦν εἰδικότερα γιά τήν τροφή τοῦ Τιμίου Προδρόμου. Ἡ ζωή τῆς ἐρήμου δέν ἔδωσε στόν ἅγιο μόνο τήν εὐκαιρία γιά ἐγκρατή διαβίωση, ἀλλά τοῦ ἐνέπνευσε καί τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἔπρεπε νά ἐπιτελεῖται ἡ ἄσκηση τῆς λειτουργίας τῆς διατροφῆς, δηλαδή τήν ἀμεριμνία γιά τήν ἐξεύρεση καί τήν ἀδιαφορία γιά τήν ποιότητά της.

Οἱ ἀκρίδες καί τό ἄγριο μέλι, τά ὁποῖα τρώγονταν ἀπαρασκευάστα, ἦταν πικρά καί ἄγευστα, ἡ δέ ἐξεύρεσή τους ἦταν ἀφημένη -ὅπως καί ὀλόκληρη ἡ ὑπαρξη τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη- στήν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ.

Οἱ ἐρμηνευτές τῶν χωρίων πού ἀναφέρθηκαν, σχετικά μέ τή λέξη "ἀκρίδες", ἐξετάζουν δύο πιθανότητες. Μπορεῖ δηλαδή αὐτές νά ἦταν εἴτε βλαστάρια δέντρων καί θάμνων -τά ὁποῖα βέβαια δέν ὑπῆρχαν στήν ἔρημο παρά μόνο στήν κοιλάδα πού διέσχισε ὁ Ἰορδάνης, ἐκτός ἂν θεωρήσουμε περιστατική τήν διατροφή τοῦ ἁγίου μέ ἀκρίδες- εἴτε νά ἦταν στήν κυριολεξία ἀκρίδες. Ἡ δεύτερη ἐκδοχή θεωρεῖται πιθανότερη, ἐφόσον οἱ ἀκρίδες ἀνήκαν στήν κατηγορία αὐτῶν τῶν τροφῶν πού ἐπέτρεπε ὁ Νόμος (Λευιτ. 11,22) καί τρώγονται ἀποξηραμένες καί σήμερα ἀπό τούς Βεδουίνους τῆς περιοχῆς.

Τό μέλι ἐπίσης, ἦταν ἀπό ἄγρια μελίσσια πού φώλιαζαν σέ σχισμές πετρῶν ἢ δέντρων. Ἐξαιτίας ὅμως τῆς ἀνυδρίας καί τῆς ἐλλείψεως ποκιλίας φυτῶν, γιά τήν ἐπιλογή τοῦ νέκταρος, ἦταν "πικρό, ἀηδές καί πάση γεύσει πολέμιον", ὅπως χαρακτηριστικά ἀναφέρει ὁ Μ. Ἀθανάσιος: "Ὅτι δέ καί ἡ βοτάνη τις ἐστίν ἀκρίς λεγομένη, ὁ Σολομών ἡμᾶς διδάσκει λέγων· " Ἀνθίσει τό ἀμύγδαλον καί παχυνθήσεται "ἀκρίς". Ἀλλ' οὐδέ πόα τίς ἐστι τό μέλι τό ἄγριον, ἀλλά μέλι ὄντως ἄγριον, πικρότατον ὄν, καί πάση γεύσει πολέμιον" (P.G. 27,1364). Ὁ δέ ἐρμηνευτής Ζιγαβηνός λέει: "Ἀκρίδες, δέ τινές μὲν ἀκρέμονας βοτανῶν εἶναι εἶπον, τινές δέ, βοτάνην ἀκρίδα καλουμένην, ἄλλοι δέ τό ζῶον αὐτό. Φασί γάρ, μέχρι καί σήμερον ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις πολλούς ἐσθίειν αὐτό τεταριχευμένον. Καί γάρ μετά τῶν καθαρῶν ζῶων καί τοῦτο τάξει τόν νομοθέτην· ἔχειν δέ δυσώδη καί πικράν γεῦσιν. Κρεῖττον δέ τό πρῶτον. Μέλι δέ ἄγριον, τό ἐν ταῖς τῶν πετρῶν σχισμαῖς ὑπό τῶν ἀγρίων μελισσῶν γεωργούμενον, πικρόν καί ἀηδές ὄν" (P.G. 129,160).

[Επιστροφή]

8. Ἡ Ἐκκλησία δέν εἶδε στό πρόσωπο τοῦ Ἀγ. Ἰωάννη μόνο τή "φωνή τοῦ Λόγου", πού θά ἐτοίμαζε τό ἔδαφος στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων γιά τή σάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἀλλά ἔδωσε καί στό θάνατό του προδρομικό χαρακτήρα.

Ὁ Τίμιος Πρόδρομος εἶναι ὁ "λύχνος ὁ καιόμενος" πού δέν σβήνει μέ τό μαρτυρικό του τέλος, ἀλλά πεθαίνει ἀκριβῶς μαρτυρικά προεικονίζοντας τό σταυρικό θάνατο τοῦ Χριστοῦ καί προπορεύεται στόν Ἄδη κηρύττοντας καί προμηνύοντας στόν "Ἀδάμ καί τοῖς ἕξ Ἀδάμ" τήν κάθοδο τοῦ Χριστοῦ στά καταχθόνια καί τήν "διά τῆς πίστεως ὅσον ἤδη ἐσομένην σωτηρίαν" (Νικ. Κάλ. P.G. 145,689).

Στήν ὕμνογραφία τοῦ Μεγάλου Σαββάτου ὑπάρχει τό χαρακτηριστικό τροπάριο:

"Ἐπί γῆς κατήλθες, ἵνα σώσης Ἀδάμ,
καί ἐν γῆ μή εὐρηκῶς τοῦτον, δέσποτα,
μέχρις ἄδου κατελήλυθας ζητῶν..."

Γι' αὐτό καί στήν εἰκονογραφική παράσταση τῆς ἀναστάσεως, ὁ Τίμιος Πρόδρομος εἰκονίζεται, ὡς "προεξάρχων τοῦ χοροῦ τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων", νά δείχνει καί πάλι σ' αὐτούς τόν "Ἀμνό τοῦ Θεοῦ". Ἔτσι ὁ τραγικός θάνατός του ἐντάσσεται πλέον ἀπό τήν Ἐκκλησία στό πλαίσιο τῆς θείας οἰκονομίας γιά τήν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου:

"Ἡ τοῦ Προδρόμου ἔνδοξος ἀποτομή
οἰκονομία γέγονέ τις θεϊκή,
ἵνα καί τοῖς ἐν Ἄδη εὐαγγελίσασθαι
τήν τοῦ Σωτῆρος ἔλευσιν..."

(Κοντάκιον 29ης Αὐγούστου).

[Επιστροφή]

9. Ἡ παρρησία μέ τήν ἔννοια τοῦ θάρρους τῆς παραστάσεως "πρό προσώπου Κυρίου", δέν μπορεῖ παρά νά νοηθεῖ σάν καρπός πού γεννιέται καί ὠριμάζει πάνω στή ρίζα τῆς ἀγαπητικῆς κοινωνίας πού βιώνει ὁ πιστός σχετικά μέ τήν παρουσία καί τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ Πατέρα. Στή βαθειά αὐτή σχέση τῆς ψυχῆς μέ τό δημιουργό Σωτήρα της καί τήν ἀδιάστατη καί ἀδιάσπαστη κοινωνία της μέ τόν "σύμπαντα κόσμος", στηρίζεται καί ἡ πίστη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας γιά τό "εὐπαρρησίαστο" καί τίς πρεσβεῖες τῶν ἁγίων, ὑπέρ τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας.

Οἱ ἀσκητικοί ἰδρῶτες τῶν μοναχῶν, οἱ ταλαιπωρίες, οἱ διωγμοί

τῶν κηρύκων τοῦ Εὐαγγελίου καί τό αἷμα τῶν μαρτύρων, προσάγονται ἀνά τούς αἰῶνες, εὐχαριστιακά καί δοξολογικά σάν ἀντίδωρο στόν "ὑπέρ ἡμῶν παθόντα καί Ἀναστάντα" Κύριο. Γι' αὐτό Ἐκεῖνος "ἀντιδοξάζει τούς δοξάζοντας Αὐτόν", μεταγγίζοντας "δι' αὐτῶν" στόν κόσμο τήν πλήρωση τῶν "πρός σωτηρίαν αἰτημάτων" τους (Θ.Λειτουργγ. Ἰωάν. Χρυσ.).

Εἶναι χαρακτηριστικοί οἱ στίχοι πού συνηθίζει νά ἀναγράφει ἡ τέχνη τῆς ἱστορήσεως τῶν ἱερῶν εἰκόνων, πάνω στό εἰλητάριο πού κρατάει ὁ Τίμιος Πρόδρομος καί πού ἀπευθύνεται στόν Κύριο, δείχνοντάς Του συγχρόνως τήν κομμένη κεφαλή του καί τό χυμένο γιά τήν ἀγάπη Του αἷμα:

"Ὅρᾶς οἶα πάσχουσι, ὧ Θεοῦ Λόγε,
οἱ πταισμάτων ἔλεγχοι τῶν βδελυκτέων.
Ἐλεγχον γάρ μή φέρων ὁ Ἡρώδης, τέτμηκεν,
ἰδοῦ, τήν ἐμήν κάραν, ὧ Σῶτερ."

πρβλ.& "β. Δωροθέου, ἔργα ἀσκητικά"
Ἐκδ. "Ἐτοιμασία" σ. 45.

[Επιστροφή]

10. Ἡ λέξη προφήτης -ἐκ τοῦ προφάναι- δηλώνει τήν ιδιότητα ὅχι μόνο αὐτοῦ πού προλέγει τά μέλλοντα, ἀλλά κυρίως τήν ιδιότητα ἐκείνου πού μιλάει ἀντί Κάποιου Ἄλλου καί διερμηνεύει τίς βουλές Του.

Ὁ προφήτης εἶναι κήρυκας τοῦ Θεοῦ, ὄργανο τῆς θείας ἀποκαλύψεως καί μ' ἓνα λόγο, εἶναι τό στόμα τοῦ Θεοῦ πού ἀπευθύνεται στους ἀνθρώπους καί ἀπαγγέλει "ὁδόν σωτηρίας".

Ἡ δράση τῶν προφητῶν ἔπαιρνε βασικά τρεῖς μορφές: α) τόν προφορικό λόγο β) τή συμβολική πράξη καί γ) τή συγγραφή.

Ὁ κεντρικός ρόλος τῶν προφητῶν ἦταν νά καθοδηγήσουν τόν περιούσιο λαό τοῦ Θεοῦ στήν ἐπιτέλεση τῆς μεγάλης ἀποστολῆς του στόν κόσμο, μεριμνώντας γιά τή συνέπειά του στήν τήρηση τῆς Διαθήκης -πού εἶχε συναφθεῖ μέ τό Θεό διά τοῦ Μωϋσέως- ἀγρυπνώντας καί φροντίζοντας γιά τήν προετοιμασία αὐτοῦ καί ὀλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητας "πρός ὑποδοχὴν ἐν καρδίᾳ" τοῦ Μεσσία πού μέ τό αἷμα Του θά σφράγιζε τήν Καινή Διαθήκη.

Οἱ προφήτες ὡς ὄργανα τῆς Ἀποκαλύψεως, ὡς θεολόγοι καί στοργικοί ποιμένες καί ὡς συνηγόροι τῶν φτωχῶν καί τῶν καταπιεζομένων, ἐμπόδισαν τήν ἐξαφάνιση τοῦ περιούσιου λαοῦ, προετοίμασαν τήν ἐπιστροφή του στό Θεό καί ἐνίσχυσαν τήν ἐπιβίωση καί τή συνέχιση τῆς ἱστορίας του μετά τήν αἰχμαλωσία. Γι' αὐτό καί τούς τιμοῦσε πολύ καί τούς σεβόταν ὁ Ἰουδαϊκός λαός.

Στούς Παλαιοδιαθηκικούς χρόνους, ἐκτός ἀπό τούς γνήσιους

προφήτες, τούς διαλαλητές τῶν θεϊκῶν βουλῶν, ἔγιναν κατά καιρούς γνωστοί καί πολλοί, οἱ ὁποῖοι προσπάθησαν νά σφετεριστοῦν τή θαυμαστή προφητική ιδιότητα. Αὐτοί θεωρήθηκαν καί ὀνομάστηκαν ψευδοπροφῆτες.

Ἀντίθετα ἀπό τούς πραγματικούς προφῆτες, οἱ ψευδοπροφῆτες δέν εἶχαν τό σαφές γνώρισμα τῆς βεβαιότητος τῆς συνειδήσεως ὅτι καθοδηγοῦνται ἀπό τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καί διερμηνεύουν τίς βουλές Του, ἀλλά γνωρίζονταν ἀπό τό γεγονός ὅτι "προεφήτευον ἀπό καρδίας αὐτῶν" (Ἰεζ. ιγ' 3). Ὅλοι οἱ προφῆτες ἔζησαν κατά κανόνα βίο αὐστηρό καί ἐγκρατή καί ἔγιναν "καθαρά καί χωρητικά δοχεῖα τοῦ Πνεύματος" ὅπως χαρακτηριστικά ἀναφέρει ὁ Ἅγ. Γρηγόριος Νύσσης: "Μωυσεῖς ἐνεμόχθη τοῖς δεινοῖς τῆς ἐρήμου· καί Ἡλίας τόν ἔρημον ἔζη βίον καί ἀθεράπευτον· καί πάντες προφῆτες διῆγον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι..." (P.G. 46,428). Μέ τή δική τους λαμπρή βιωτή ὁ Θεός Λόγος ὁ Ὅποιος "ἐπαρρησιάσθη ὕστερον καιροῖς ἰδίως, ἐγνωρίσθη πρότερον τοῖς καθαροῖς τήν διάνοιαν..." (Γρηγ. Θεολ. P.G. 35,912). Ἦταν δέ, σύμφωνα μέ τήν συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας τά προπαιδευτικά ὄργανα τῆς θείας οἰκονομίας γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου:

"Οὐ γάρ ἀπεστράφης τό πλάσμα σου εἰς τέλος, ὃ ἐποίησας ἀγαθέ, οὐδέ ἐπελάθου ἔργα χειρῶν σου, ἀλλ' ἐπεσκέψω πολυτρόπως διά σπλάγχνα ἐλέους σου. Προφῆτας ἐξαπέστειλας· ἐποίησας δυνάμεις διά τῶν ἁγίων σου, τῶν καθ' ὅ ἐκάστην γενεάν εὐαρεστησάντων σοι· ἐλάλησας ἡμῖν διά στόματος τῶν δούλων σου τῶν Προφητῶν, προκαταγγέλλων ἡμῖν τήν μέλλουσαν ἔσσεσθαι σωτηρίαν"

(Θ. Λειτουργία Μ. Βασιλείου).

Πρβλ. α) Π. Μπρατσιώτη: Εἰσαγωγή εἰς τήν Π. Διαθήκην.

β) Κ. Σκουτέρη: Συνέπεια τῆς πτώσεως καί τό λουτρό τῆς παλιγγενεσίας.

[[Επιστροφή](#)]

11. Ἡ παράνομη σχέση τοῦ Ἡρώδη μέ τή γυναίκα τοῦ ἀδερφοῦ του Φιλίππου ἀνάγκασαν τόν Ἰωάννη νά ἐλέγξει δημόσια τή μαρφή αὐτή ἀνηθικότητα καί τήν προδοσία τοῦ Νόμου πού γινόταν μέ τή διάπραξή της. Γιατί ὁ Νόμος ρητῶς ἀπαγόρευε αὐτοῦ τοῦ εἴδους τίς συζυγίες. Ὁ ἔλεγχος σκόπευε ἀφ' ἑνός στό νά σταματήσει τό κακό καί διά τῆς μετανοίας νά ἐπανορθωθεῖ τό λάθος, ἀφ' ἑτέρου στό νά παραδειγματίσει τό λαό μέ τήν ἐξυγίανση τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ ἀρχηγοῦ του. Ἡ τόλμη του ὅμως πληρώθηκε γρήγορα καί ἀδρά. Γύρω στό Μάιο τοῦ 28 μ.Χ. -ὅπως μάς πληροφορεῖ ὁ ἱστορικός Φλάβιος Ἰώσηπος (Ἰουδ. Ἀρχ. 18,116)- ὁ Ἡρώδης συνέλαβε καί ὀδήγησε δέσμιο τόν Ἰωάννη στίς φυλακές τῆς Μαχαιροῦντος.

Τό φρούριο τῆς Μαχαιροῦντος ἦταν τό πύ καλά ὀχυρωμένο φυλάκιο τῆς Ἰουδαίας. Εἶχε κτιστεῖ γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν ἐπιθέσεων τῶν Ἀράβων Ναβαταίων καί περιλάμβανε πολυτελέστατα διαμερίσματα. Ἔτσι χωρίς νά χάνει τίς ἀνέσεις καί τά γλέντια του ὁ βασιλιάς, μποροῦσε νά παρακολουθεῖ ὅλες τίς κινήσεις τῶν ἐχθρῶν του, μέ τούς ὁποίους βρισκόταν σέ τεταμένες σχέσεις, ἐξαιτίας τοῦ διαζυγίου τῆς νομίμου συζύγου του, πού ἦταν κόρη τοῦ βασιλιά τῶν Ἀράβων Ἀρέτα Δ'.

Στό φρούριο τῆς Μαχαιροῦντος ὁ Ἰωάννης ἔμεινε φυλακισμένος περίπου δέκα μῆνες, χωρίς νά χάσει τήν ἐπαφή του μέ τό λαό καί τούς μαθητές του, στούς ὁποίους ὁ Ἡρώδης, ἐπειδή ἔτρεφε ἕνα δυσειδαιμονικό σεβασμό στό πρόσωπο τοῦ Τιμίου Προδρόμου καί κατά βάθος, οὔτε ἤθελε, οὔτε σκόπευε νά τόν θανατώσει, ἐπέτρεπε ἐλεύθερα τίς ἐπισκέψεις.

Οἱ Εὐαγγελιστές μᾶς πληροφοροῦν ὅτι ἡ ἀφορμή τοῦ ἀποκεφαλισμοῦ τοῦ Ἁγίου δόθηκε στό γνωστό συμπόσιο πού ἔγινε μέ τήν εὐκαιρία τῶν γενεθλίων τοῦ Ἡρώδη. Χρησιμοποιοῦμε τή λέξη ἀφορμή γιατί οὐσιαστικά ἡ μνησικακία τῆς Ἡρωδιάδας χρησιμοποιήθηκε σάν ἄψογο ἄλλοθι τῶν ὑποχθόνιων σκοπῶν καί ἐπιδιώξεων τῶν φθονερῶν Γραμματέων καί Φαρισαίων.

Εἶναι πολύ φανερό ὅτι τό κύρος καί ἡ ἐπιρροή πού εἶχε ἀποκτήσει πάνω στά πλήθη ὁ Ἰωάννης, ἐνοχλοῦσε ἀφάνταστα τούς κορυφαίους νομοδιδάσκαλους, γιατί τούς ἀφαιροῦσε τήν αὐθεντία καί τήν προτεραιότητα στή συνείδηση τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ.

Τό κήρυγμα τοῦ Ἰωάννη τούς δημιουργοῦσε ἀκόμα πολλές ἀντιδράσεις καί ἀνησυχίες. Ἔτσι ἔφθαναν νά ἐκδηλώνουν τό μίσος τους, θέτοντας σέ ἀμφιβολία ἢ ἀρνούμενοι φανερά τή νομιμότητα τῆς ἀποστολῆς τοῦ Βαπτιστῆ (Λουκ. 7,29-30 καί 20,1-8).

Σύμφωνα μέ ὅσα δίδασκε ὁ Ἰωάννης βρισκόταν κιάλας ἀνάμεσά τους ὁ "ἐρχόμενος" Μεσσίας, πού θά βάπτιζε "ἐν ὕδατι καί πυρί". Αὐτός θά ἔβγαινε στό ἄλωνι καί θά λίχνιζε τό σιτάρι, ξεχωρίζοντας τόν καρπό ἀπό τό ἄχυρο. Ἄν βέβαια ὁ καρπός ἦταν οἱ Γραμματεῖς καί Φαρισαῖοι δέν θά εἶχαν καμμία ἀντίρρηση. Ἀλλά αὐτός ὁ πρωτόγνωρος κήρυκας δέν ἔδινε ἐγγυήσεις ὅτι ἐννοοῦσε κάτι τέτοιο, γιατί ἔδειχνε τόση καλωσύνη στούς τελῶνες καί στούς στρατιῶτες οἱ ὁποῖοι ἀνῆκαν, κατά τό πιστεύω τῶν Φαρισαίων, στόν ἀκάθαρτο "λαό τῆς γῆς" (Λουκ. 5,33) ἐνῶ ἀντίθετα τούς ἴδιους τούς ἀποκαλοῦσε "γεννήματα ἐχιδνῶν". Ἀσφαλῶς λοιπόν αὐτούς θεωροῦσε ὁ Ἰωάννης σάν ἄχυρο πού θά ἔτρεφε τίς μεγαλύτερες φλόγες τοῦ Ἄδη. Γι' αὐτό καί ἐκεῖνοι μέ τή σειρά τους θά τοῦ ἀπέδειχναν γρήγορα πώς ὁ ἴδιος θά γινόταν ἄχυρο κάτω ἀπό τή φωτιά τοῦ ξίφους τοῦ Ἡρώδη. Τό πέτυχαν ὅπως φαίνεται εὐκόλα καί ἄκοπα, γιατί βρέθηκε ἀνώδυνα ἡ "Ἀχίλλειος πτέρνα" τοῦ Ἡρώδη

καί αὐτός ἦταν τόσο θολωμένος ἀπό τό πάθος καί τό κρασί.

[Επιστροφή]

12. Ἀπροσπάθεια εἶναι ἡ σωστή καί ἐλεύθερη ἀπό συναισθηματική δέσμευση σχέση τῆς ψυχῆς μέ ὁποιοδήποτε ἔνυλο, ἔμψυχο ἢ ἄψυχο ὄν.

Ἐνα ἀντικείμενο, ἕνα πρόσωπο ἢ μιά κατάσταση ἐξυπηρετεῖ πολλές φορές τόν ἐσωτερικό, ἐμπαθή καί ἐγκεντρικό κόσμο τοῦ ἀνθρώπου καί ἔτσι ὁ ἄνθρωπος προσκολλᾶται σ' αὐτό, τρέφεται ἀπό αὐτό καί τοῦ ἀποδίδει τιμή οὐσιαστικοῦ παράγοντα γιά τή συντήρηση καί τήν ἐπιβίωσή του.

Ἄλλοτε ἡ σχέση αὐτή μπορεῖ νά ἀναφέρεται σέ κάποιο πρόσωπο ἢ σέ μιά μόνο πλευρά κάποιας ἄλλης προσωπικότητας καί νά παραχωρεῖ ἔτσι ἄβουλα σ' αὐτό ὁ ἄνθρωπος τή θέση, πού πρέπει νά ἔχει στήν καρδιά του, μονάχα ὁ Θεός. Λέμε λοιπόν ὅτι ὁ δεῖνα ἔχει προσπάθεια π.χ. μέ αὐτό τό ροῦχο, τό ἐργαλεῖο, μέ τή θεία του κτλ.).

Τό ἀντικείμενο καί ὁ βαθμός τῆς ἐμπαθοῦς προσκολλησεως κάποιου σέ κάποιον ἢ σέ κάτι γίνεται φανερός μετά τή στέρησή του. Τότε ὁ ἄνθρωπος αἰφνιδιάζεται, ἔχει τήν ἐντύπωση ὅτι δέν μπορεῖ νά ζήσει χωρίς αὐτό ἢ ὅτι τοῦ λείπει σέ βαθμό ἀνησυχητικό.

Ἡ πνευματική προσπάθεια τῶν μοναχῶν γιά τήν ἐκκοπή τοῦ θελήματος ἔχει ἀκριβῶς αὐτό τό στόχο, τήν ἀπελευθέρωση δηλαδή τῆς ψυχῆς ἀπό τήν ἀρρωστημένη κατάσταση "τῆς προσπαθείας" μέ τόν κόσμο καί ἀκόμα τή δημιουργία σωστής, εὐχαριστιακῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν κόσμο καί τό Δημιουργό του.

Πρβλ.& "Ἄβ. Δωροθέου, ἔργα ἀσκητικά"

ἐκδ. "Ἐτοιμασία" σ. 40-41.

[Επιστροφή]

13. Εἶναι πολύ χαρακτηριστική αὐτή ἡ ἔκφραση πού ἐπιτυχημένα βάζει ὁ συγγραφέας στό στόμα τῆς Ἡρωδιάδας.

Ἡ μετάθεση τοῦ κεντρικοῦ σημείου -ἀπό τή βίωση τῆς προσωπικῆς ἐνοχῆς γιά τήν παρανομία, στόν ἔλεγχο πού ἀσκοῦσε στή ζωή της ὁ Τίμιος Πρόδρομος- δέν εἶναι ἀσυνήθιστη ἀλλά ἡ πιό συχνή εἰκόνα πού συναντάει κανεῖς, παρακολουθώντας τίς ἀντιδράσεις τοῦ μεταπτωτικοῦ ἀνθρώπου.

Ἐπειδή ἡ συνείδηση τοῦ "κατ' εἰκόνα Θεοῦ" πλασμένου ἀνθρώπου, ὅσο καί ἐάν σκοτίζεται καί θάβεται ἀπό τά πάθη, δέν ἐξαλείφεται, γι' αὐτό καί ὁ αὐτοέλεγχος τῆς ψυχῆς, πού ἐνεργεῖται τόσο συνειδητά ὅσο καί ὑποσυνειδητά γιά τίς ἁμαρτίες της, εἶναι ὀξύς, ἔντονος καί ἀδιάλειπτος. Ἀκριβῶς λοιπόν ἐπειδή βρίσκεται

κάτω από αυτή την πίστη ή αμετανόητη ψυχή προβάλλει την ένοχή της στο συνάνθρωπο που την έλέγχει, προσπαθώντας έτσι με τη μετάθεση του βάρους να πείσει πρώτα τον έαυτό της και μετά τους άλλους, ότι αυτή είναι άθωα και ότι κάποιος άλλος είναι ένοχος, κάποιος άλλος χρειάζεται τιμωρία.

Η κλήση "της ζωής της μετανοίας" είναι ακριβώς η αντίστροφη πορεία της έσωτερικής βίωσης της ένοχής. "Ευλόγησον", "συγχώρησον" συνηθίζουν να άπαντούν οι μοναχοί, για καθετί δίκαιο ή άδικο που τους έπιρρίπτουν. "Εμόν τό τραύμα, έμή ή πληγή", είναι η άπάντηση του κατηγορουμένου που βρίσκειται στή σωστή πορεία της έπιστροφής στον Πατέρα. Και αυτό δέν είναι ψεύτικο και ύποκριτικό, αλλά βασίζεται στή βεβαιότητα ότι μιά ψυχή έμπαθής και άκάθαρτη είναι ικανή για όλα. Και άκόμα έπιδιώκει, έπιθυμεί και δέχεται όλες τις έκφάνσεις της άυτογνωσίας και δείχνει χειροπιαστά την έπίγνωση ότι όλοι μας έλάχιστο από τον έσωτερικό μας κόσμο παρακολουθούμε και έλέγχουμε, ένω τό περισσότερο τμήμα του παραμένει άκόμα άνεξερεύνητο και άσυνειδητοποιήτο.

[Επιστροφή]

14. Έδώ τίγεται ένα πολύ βασικό θέμα της πνευματικής ζωής. Η κακία καθεαυτή δέν έχει όντότητα ούτε είναι δημιούργημα του Θεού, αλλά είναι "δημιούργημα" του άνθρώπου που άρνεϊται και βγάζει από τη ζωή του τό Θεό. Ο Άγ. Άθανάσιος λέει χαρακτηριστικά: "Εξ άρχής μέν ούκ ήν κακία... άνθρωποι δέ ταύτην ύστερον έπινοεϊν ήρξαντο" (P.G. 25,5C) και άλλου συμπληρώνει: "αίτια δέ κακίας ούδεμία, άλλ' ή των κρειπτόνων άποστροφή". Κατά συνέπεια η κακία είναι άκρα έγωλατρεία και πλήρης είδωλολατρεία. Γι' αυτό, όταν αίχμαλωτιστεί ο άνθρωπος άπ' αυτή, χάνει ολοκληρωτικά την κοινωνία του με τό Θεό. Κάτω λοιπόν από την καταλύτρα δύναμη της κακίας, η ψυχή ζεί στήν περιοχή του θανάτου. Ο Άγ. Ίωάννης ο Δαμασκηνός άποκαλεί την κακία "άζωον" (P.G. 94, 150B,C) και λέγει ότι αυτή όδηγεϊται από τό ένα κακό στο άλλο, χωρίς να μπορεί να σταματήσει την άλληλουχία αυτή της έμπρακτης έκφράσεως της. Αν παρατηρήσουμε π.χ. την όλη εξέλιξη της ύποθέσεως της Ήρωδιάδας θα δούμε ότι άρχικά η άρνηση του Θεού την όδηγεϊ στήν έκλυτη ζωή και στή μοιχεία. Στή συνέχεια ο έλεγχος του Ίωάννη τη φέρνει στήν κατάσταση του φθόνου και αυτός στο σχέδιο της θανατώσεως του Αγίου. Τό σχέδιο αυτό άναγκαστικά τό ύπηρετεί η προαγωγή της κόρης της, αυτή προκαλεί τον όρκο του Ήρώδη και τελικά την άποκεφάλιση του Ίωάννη.

Τό ίδιο, με άλλα βέβαια σκηνικά, μπορεί να επαναλαμβάνεται στή ζωή κάθε πιστου. Ποτέ μιά άμαρτία δέν διαπράττεται και δέν ολοκληρώνεται με μιά μόνο μορφή, αλλά σε κάθε πτώση ύπάρχει συχνά όλόκληρη άλυσίδα από άμαρτίες. Γι' αυτό έδώ ο Άγιος

Θεόδωρος τονίζει τόσο πολύ τό θέμα τοῦ ριζώματος τῆς κακίας, δηλαδή τῆς συνθηκολογήσεως τῆς ψυχῆς μέ τό διάβολο. Ὄταν αὐτό συντελεστεῖ, τότε τά πάντα εἶναι δυνατά, ὅλα ἔρχονται σάν "φυσικό" ἐπακόλουθο.

Ἀντίθετα ἡ βάση γιά τή μετάνοια καί τήν ἀρετή, σ' ὁποιαδήποτε κατάσταση καί ἂν βρεθεῖ ὁ ἄνθρωπος, εἶναι ἄνευ ὄρων συνθηκολόγηση μέ τό Θεό (τό συμβόλαιο αὐτῆς τῆς συνθηκολογήσεως εἶναι ἔτοιμο, δηλαδή ἡ Παλαιά καί Καινή Διαθήκη), ὁπότε ἀνοίγεται ὁ δρόμος γιά τήν κλιμάκωση τῆς ἀρετῆς καί τήν κατάκτηση τῆς σωτηρίας.

[Ἐπιστροφή]

15. Λύπη! Ἡ μόνιμη συντρόφισσα τοῦ μεταπτωτικοῦ ἀνθρώπου. Ρίζα τῆς ἔχει τό ἀνικανοποίητο τῆς ψυχῆς πού τρέφεται μέ τά "ξυλοκέρατα" πού χαρίζει ὁ "ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου". Εἶναι βλαστάρι πού φυτρώνει στή στέρηση τῆς ἡδονῆς καί ἀυξάνει μέ τήν προδοσία τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τή "θεά ὕλη". Καί στίς δύο περιπτώσεις, ἡ λύπη εἶναι θανατηφόρα κατάσταση.

Οἱ Πατέρες τήν χαρακτήρισαν μέ τούς ὄρους "κατά κόσμον" ἢ "ἄκαιρο" λύπη. Καί αὐτό γιά νά τή διαστείλουν ἀπό μιά ἄλλη μορφή εὐλογημένης καί καρποφόρου καταστάσεως, τῆς "κατά Θεόν" λύπης.

Ἡ "κατά Θεόν" λύπη εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς συνειδητοποιήσεως τῆς ἁμαρτίας τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς δημιουργίας σωστῶν βιωμάτων μετανοίας καί ἐπιστροφῆς "εἰς τήν πατρῶαν δόξαν".

Ἡ ψυχή πού ζεῖ τήν "κατά Θεόν" λύπη, δέν βρίσκεται στόν ἀποπνικτικό κλοιό τῆς ἀνέλπιδης ζωῆς, ἀλλά γεύεται τή "χαρμολύπη", τήν εἰρηνική καί ἐλπιδοφόρα δύναμη πού χαρίζει ἡ ἐπανάκτηση τῆς χαμένης υἰότητος. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέει χαρακτηριστικά: "Ἐάν λυπηθῆς διά χρήματα, διά δόξαν, διά τόν ἀπελθόντα, πάντα ἐκεῖνα κατά κόσμον· διό καί θάνατον ποιεῖ. Ὁ γάρ διά δόξαν λυπούμενος φθονεῖ καί ἀναγκάζεται πολλάκις ἀπολέσθαι· οἷαν καί ὁ Κάιν ἐλυπήθη λύπην·" ἐνῶ "ὁ λυπούμενος ἐφ' ἁμαρτίας, οὗτος μόνος ἀνύει τι πλέον τῆς λύπης" (P.G. 61,381).

Ἡ ἄκαιρος λύπη εἶναι γερό ὄπλο στά χέρια τοῦ διαβόλου, χρησιμοποιεῖται δέ ἀπ' αὐτόν γιά νά ἀποδυναμώσει τήν ψυχή καί νά τήν ὀδηγήσει στήν ἀπώλεια. "Τό ἀκαίρως λυπεῖσθαι, ἐκ τοῦ φθονεροῦ δαίμονός ἐστιν" (Ἄγ. Ἀντώνιος P.G. 89, 1509AD) "καί οὐκ ἀναβαίνει ἐπί τό θυσιαστήριον ἡ ἔντευξις τοῦ λυπούμενου, ἐπειδή "σκώληξ καρδίας ἐστί καί ἐμπόδιον παντός κατορθώματος" (Ὁσ. Νεῖλος P.G. 79, 1453D).

Εἶναι φανερό ὅτι ἡ λύπη τοῦ Ἠρώδη ἦταν "κατά κόσμον", γιατί

οὔτε εἶχε κίνητρο τῆ μετάνοια, οὔτε τόν ὀδήγησε σ' αὐτήν. Ἡ ἀγωνία του μήπως χάσει τὴν ἀξιοπρέπεια καὶ τὴ δόξα του ἐξαιτίας τῆς ἐπιπορκίας, τόν ἔκανε νά προτιμήσει τό φόνο τοῦ Ἰωάννη καὶ τὴ δική του πνευματικὴ αὐτοκτονία.

Γι' αὐτό καὶ ὁ Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέει: "Λυπηθῶμεν λύπην χαρᾶς μητέρα καὶ μὴ ἠσθῶμεν χαρὰν λύπην τίκτουσαν" (P.G. 62, 177).

[[Επιστροφή](#)]

16. Στό σημεῖο αὐτό, δέν ἐπιχειρεῖται ἀπὸ τόν ὀμιλητὴ ἡ ἀξιολογικὴ καταχώρηση τοῦ Τιμίου Προδρόμου στὴ χορεία τῶν Προφητῶν, ἀλλὰ τονίζεται ἡ χαρισματικὴ ἐπίγνωση. Αὐτὴ πού τόν ἔκανε νά ἀποκαλύψει στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ τόν Ἀναμενόμενο, τόν Σαρκωθέντα Θεό. Ἡ χαρισματικὴ αὐτὴ ἐπίγνωση τοῦ Θεοῦ Λόγου ἔλαβε χώρα καὶ ἀπὸ τὴν περίοδο ἀκόμη τῆς κυοφορίας τοῦ Τιμίου Προδρόμου, γι' αὐτό καὶ ὁ ἐρμηνευτὴς τὴ σημειώνει ἰδιαίτερα καὶ τῆς ἀποδίδει βασικὴ σημασία: "Περισσότερως προφήτου ὁ Ἰωάννης, διότι οἱ ἄλλοι προφῆτες μόνον προεῖπον περὶ τοῦ Χριστοῦ, οὔτος δέ καὶ αὐτόπτης ἐγένετο, ὅπερ μέγα ὄντως ἐστὶ. Καὶ ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι μετὰ τό γεννηθῆναι προεφήτευσαν· οὔτος δέ καὶ ἐν κοιλίᾳ ὦν τῆς μητρός, ἐπέγνω τόν Χριστόν καὶ ἐσκίρτα" (Θεοφυλ. P.G. 123, 249).

[[Επιστροφή](#)]

[[Προηγούμενη Σελίδα](#)] [[Αγιολογικά](#)] [[Αρχή](#)]